

ULOGA TUŽILAŠTVA U BORBI PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA U REPUBLICI SRBIJI

SADRŽAJ

1. GENERALNI PREGLED TUŽILAČKOG SISTEMA.....	4
1.1. Organizacija javnog tužilaštva u Republici Srbiji	4
1.2. Normativni okvir kojim je regulisan položaj i nadležnost javnog tužilaštva.....	4
1.3. Struktura i nadležnost tužilačke organizacije	6
1.4. Struktura i nadležnost Tužilaštva za organizovani kriminal i posebnih odeljenja za suzbijanje korupcije	7
1.4.1. Struktura i nadležnosti Tužilaštva za organizovani kriminal.....	7
1.4.1.1. Nadležnost TOK	7
1.4.1.2. Organizaciona struktura i položaj TOK.....	8
1.4.2. Posebna odeljenja za suzbijanje korupcije.....	9
1.4.2.1. Nadležnost POSK	10
1.4.3. Posebne službe i udarne grupe u TOK i POSK	11
2. STATUS JAVNOG TUŽILAŠTVA.....	11
2.1. Izbor i trajanje funkcije.....	11
2.1.1. Izbor javnih tužilaca.....	12
2.1.2. Izbor zamenika javnog tužioca	13
2.1.3. Izbor Tužioca za organizovani kriminal i njegovih zamenika.....	13
2.1.4. Izbor za Posebna odeljenja višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije	13
2.1.5. Postupak izbora i predlaganje za izbor	14
2.1.6. Trajanje funkcije javnih tužilaca i zamenika	14
2.1.7. Prestanak funkcije javnih tužilaca i njihovih zamenika.....	15
2.2. Odgovornost (izvršnoj zakonodavnoj i sudskoj vlasti).....	16
2.3. Eksterna i interna nezavisnost.....	17
2.4. Finansiska nezavisnost.....	19
2.4.1. Budžet tužilaštva.....	19
2.4.2. Plate tužilaca i zamenika.....	19
2.5. Hijerarhija tužilačke organizacije (obavezna uputstva).....	20
3. ULOGA I OVLAŠĆENJA TUŽILAŠTVA U KRIVIČNIM POSTUPCIMA KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	22
3.1. Predistražni postupak.....	23
3.2. Istraga.....	24
3.3. Sporazumi javnog tužioca i okrivljenog	25
3.3.1. Sporazum o priznanju krivičnog dela	25
3.3.2. Sporazum o svedočenju okrivljenog.....	26
3.3.3. Sporazum o svedočenju osuđenog.....	27
3.4. Optuženje	28
3.5. Zastupanje optužnice pred sudom.....	29
3.6. Pravni lekovi	30
3.7. Ostale radnje	30
4. DOKAZIVANJE KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	30
4.1. Dokazne radnje	31
4.2. Posebne dokazne radnje.....	31
4.2.1. Tajni nadzor komunikacije	32
4.2.2. Tajno praćenje i snimanje	33

4.2.3. Simulovani poslovi	33
4.2.4. Računarsko pretraživanje podataka	34
4.2.5. Kontrolisana isporuka	34
4.2.6. Prikriveni islednik.....	34
5. KRIVČNOPRAVNI ASPEKTI KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA	35
5.1. Krivična dela organizovanog kriminala.....	35
5.2. Koruptivna krivična dela.....	39
6. ODNOS TUŽILAŠTVA SA POLICIJOM I DRUGIM DRŽAVNIM ORGANIMA.....	42
6.1. Odnos sa policijom	42
6.2. Odnos sa drugim institucijama.....	42
ZAKLJUČAK	43

ULOGA TUŽILAŠTVA U BORBI PROTIV KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

1. GENERALNI PREGLED TUŽILAČKOG SISTEMA

1.1. Organizacija javnog tužilaštva u Republici Srbiji

Javno tužilačku organizaciju u Republici Srbiji čine Republičko javno tužilaštvo, apelaciona javna tužilaštva, viša javna tužilaštva, osnovna javna tužilaštva i javna tužilaštva posebne nadležnosti. Javna tužilaštva posebne nadležnosti su Tužilaštvo za organizovani kriminal i Tužilaštvo za ratne zločine. Svako javno tužilaštvo čine javni tužilac, zamenici javnog tužioca i osoblje javnog tužilaštva. Funkciju javnog tužilaštva vrši javni tužilac i svi u javnom tužilaštvu su mu podređeni. Pored javnih tužilaštva, kao samostalan organ koji obezbeđuje i garantuje samostalnost javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, u sistemu javnog tužilaštva, organizovano je Državno veće tužilaca.

Republičko javno tužilaštvo, Tužilaštvo za organizovani kriminal i Tužilaštvo za ratne zločine, osnivaju se za teritoriju Republike Srbije i imaju sedišta u Beogradu, s tim da Tužilaštvo za organizovani kriminal može imati odeljenja van svog sedišta. U pogledu ostalih tužilaštava, Apelaciono javno tužilaštvo osniva se za područje apelacionog suda, a Više javno tužilaštvo osniva se za područje višeg suda, dok se osnovno javno tužilaštvo osniva za područje jednog ili više osnovnih sudova. Javno tužilaštvo može imati odeljenja van svog sedišta, kao i posebna odeljenja koja se obrazuju za gonjenje određenih krivičnih dela.

U Republici Srbiji postoji stroga hijerarhija između tužilaca i tužilaštava, tako da su niži tužilac i niže tužilaštvo uvek podređeni neposredno višem tužiocu, odnosno tužilaštvu. Uz to, svaki javni tužilac i svako javno tužilaštvo su podređeni Republičkom javnom tužiocu, odnosno Republičkom javnom tužilaštvu. U ovako postavljenom hijerarhijskom sistemu, javna tužilaštva posebne nadležnosti hijerarhijski su podređena samo Republičkom javnom tužilaštvu i nikome više.

1.2. Normativni okvir kojim je regulisan položaj i nadležnost javnog tužilaštva

Pravni okvir koji reguliše položaj i nadležnost javnog tužilaštva u Republici Srbiji sastoji se iz grupe pravnih akata, to su:

- 1) Ustav,
- 2) zakoni koji primarno regulišu položaj i nadležnosti javnog tužilaštva i
- 3) zakoni koji sekundarno regulišu nadležnost javnog tužilaštva.

Ustavom kao najvišim pravnim aktom Republike Srbije na najopštiji način reguliše se: položaj i nadležnost javnog tužilaštva; osnivanje i organizacija javnog tužilaštva; odgovornost; prestanak funkcije javnog tužioca i zamenika javnog tužioca; imunitet; nespojivost tužilačke funkcije; položaj, sastav i izbor Državnog veća tužilaca; nadležnost Državnog veća tužilaca.

Zakon kojima se primarno reguliše položaj i nadležnost javnog tužilaštva je prvenstveno Zakon o javnom tužilaštvu.¹ Ovim zakonom uređuje se organizacija i nadležnost javnih tužilaštava, uslovi i postupak za izbor i prestanak funkcije javnog tužioca i zamenika javnog tužioca, prava i dužnosti javnog tužioca i zamenika javnog tužioca, vrednovanje rada javnog tužioca i zamenika javnog tužioca, napredovanje i disciplinska odgovornost javnog tužioca i zamenika javnog tužioca, obavljanje poslova pravosudne uprave i tužilačke uprave u javnim tužilaštvima, obezbeđivanje sredstava za rad javnih tužilaštava i druga pitanja od značaja za rad javnih tužilaštava. Pored Zakona o javnom tužilaštvu, u ovoj grupi zakona, treba spomenuti: Zakon o Državnom veću tužilaca,² Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala,³ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije,⁴ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine⁵ i Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala,⁶

Grupu zakona koji sekundarno regulišu nadležnost javnog tužilaštva, čine oni zakoni koji prevashodno regulišu drugu materiju, a u okviru tih materija određuje se i nadležnost javnog tužilaštva. To su u prvom redu: Zakonik o krivičnom postupku,⁷ Zakon o parničnom postupku,⁸ Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima,⁹ Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku,¹⁰ Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela,¹¹ Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična dela,¹² Zakon o sprečavanju nasilja u porodici,¹³ Zakon o privrednim prestupima,¹⁴ Zakon o izvršenju kazne zatvora za krivična dela organizovanog kriminala,¹⁵ ali i mnogi drugi zakoni.

---

¹ Zakon o javnom tužilaštvu, „Službeni glasnik RS“ br. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11, 101/11, 38/12 (Odluka US), 121/12, 101/13, 111/14 (Odluka US), 117/14, 106/15 i 63/16 (Odluka US).

² Zakon o Državnom veću tužilaca, „Službeni glasnik RS“, br. 116/08, 101/10, 88/11 i 106/15.

³ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, „Službeni glasnik RS“ br. 42/02, 27/03, 39/03, 60/03, 67/03, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11, 101/11 i 32/13.

⁴ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, „Službeni glasnik RS“ br. 94/16.

⁵ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, „Službeni glasnik RS“ br. 67/03, 135/04, 61/05, 101/07, 104/09, 101/11 i 6/15.

⁶ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala, „Službeni glasnik RS“ br. 61/05 i 104/09.

⁷ Zakonik o krivičnom postupku „Službeni glasnik RS“, br. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 i 55/14.

⁸ Zakon o parničnom postupku, „Službeni glasnik RS“, br. 72/11, 49/13 (Odluka US), 74/13 (Odluka US) i 55/14.

⁹ Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, „Službeni glasnik RS“, br. 20/09.

¹⁰ Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, „Službeni glasnik RS“, br. 40/15.

¹¹ Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, „Službeni glasnik RS“, br. 32/13 i 94/16.

¹² Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična dela, „Službeni glasnik RS“, br. 97/08.

¹³ Zakon o sprečavanju nasilja u porodici, „Službeni glasnik RS“, br. 94/16.

¹⁴ Zakon o privrednim prestupima, „Službeni list SFRJ“, br. 4/77, 36/77, 14/85, 74/87, 57/89, 3/90, „Službeni list SRJ“, br. 27/92, 24/94, 28/96, 64/01, „Službeni glasnik RS“, br. 101/05.

¹⁵ Zakon o izvršenju kazne zatvora za krivična dela organizovanog kriminala, „Službeni glasnik RS“, br. 72/09 i 101/10.

1.3. Struktura i nadležnost tužilačke organizacije

Javni tužilac i zamenik javnog tužioca je samostalan u vršenju svojih ovlašćenja. Zabranjen je svaki uticaj na rad javnog tužilaštva i na postupanje u predmetima od strane izvršne i zakonodavne vlasti, korišćenjem javnog položaja, sredstava javnog informisanja ili na bilo koji drugi način kojim može da se ugrozi samostalnost u radu javnog tužilaštva. Javni tužilac i zamenik javnog tužioca dužni su da odbiju svaku radnju koja predstavlja uticaj na samostalnost u radu javnog tužilaštva.

Javni tužilac i zamenik javnog tužioca dužni su da stručno, savesno, nepristrasno, pravično i bez nepotrebnog odlaganja vrše svoju funkciju posebno vodeći računa o zaštiti oštećenih i sprečavanju diskriminacije po bilo kom osnovu. Da bi mogli da obavljaju ovu funkciju, zakonom je predviđeno da su svi dužni da javnom tužilaštvu neposredno pruže objašnjenja i podatke koji su mu potrebni. Pored toga, sudovi, drugi državni organi, organi jedinica lokalne samouprave i autonomne pokrajine, kao i druge organizacije i pravna lica dužni su da javnom tužilaštvu na zahtev, dostave spise i obaveštenja potrebna za preduzimanje radnji za koje je nadležno.

Javno Tužilaštvo nema obavezu da upozna javnost sa svojim radom, ali može da upozna javnost o stanju kriminaliteta i drugim pojavama koje zapazi u radu. Pored toga, može obavestavati javnost i o pojedinim predmetima u kojima postupa, vodeći računa o granicama svojih zakonom određenih ovlašćenja i u skladu s interesima postupka, pri tome pazeži da zaštiti privatnosti učesnika postupka.

U pogledu obeležja javnog tužilaštva u Republici Srbiji, na zgradi u kojoj je smešteno javno tužilaštvo moraju biti istaknuti naziv javnog tužilaštva, grb i zastava Republike Srbije. Dok, javni tužilac i zamenik javnog tužioca u vršenju javnotužilačke funkcije koriste službenu legitimaciju i značku.

Da bi se obezbedila samostalnost javnih tužilaca i njihovih zamenika, Ustavom je konsitutisano Državno veće tužilaca koje je samostalan organ koji obezbeđuje i garantuje njigovu samostalnost. U sastav Državnog veća tužilaca ulaze Republički javni tužilac, ministar nadležan za pravosuđe i predsednik nadležnog odbora Narodne skupštine, kao članovi po položaju, šest javnih tužilaca ili zamenika javnih tužilaca sa stalnom funkcijom, od kojih je jedan sa teritorije autonomnih pokrajina, i dva ugledna i istaknuta pravnik sa najmanje 15 godina iskustva u struci, od kojih je jedan advokat, a drugi profesor pravnog fakulteta. Nadležnost Državnog veća tužilaca je da: predlaže Narodnoj skupštini kandidate za prvi izbor za zamenika javnog tužioca, bira zamenike javnih tužilaca za trajno obavljanje funkcije zamenika javnog tužioca, bira zamenike javnih tužilaca koji su na stalnoj funkciji za zamenike javnog tužioca u drugom javnom tužilaštvu, odlučuje u postupku za prestanak funkcije zamenika javnih tužilaca i obavlja druge poslove određene zakonom.

Stvarna nadležnost javnog tužilaštva određuje se prema nadležnosti suda. Za razliku od stvarne nadležnosti, mesna nadležnost određuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju sedišta i područja javnih tužilaštava.

1.4. Struktura i nadležnost Tužilaštva za organizovani kriminal i posebnih odeljenja za suzbijanje korupcije

Prema preporuci Saveta evrope, Specijalizacija javnih tužilaca mora biti prioritet, kako bi tužilaštvo moglo da rešava slučajeve razvijenih oblika kriminala, a naročito slučajeve organizovanog kriminala.¹⁶ Trebalo bi organizovati i timove, sastavljene od multidisciplinarnih stručnjaka, koji će pomoći javnim tužiocima u vršenju funkcija.¹⁷

U Republici Srbiji trenutno su na pravnoj snazi dva zakona koji regulišu materiju organizovanog kriminala, korupcije i drugih teških krivičnih dela, to su Zakonu o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela (u daljem tekstu ZONDOSOK/2002) i Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije (u daljem tekstu ZONDOSOK/2016), s tim da je primena Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije odložena za 1. marta 2018. godine, kada će prestati da važi Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela.

Pored toga što su u Republici Srbiji trenutno na snazi dva zakona, od kojih je za jedan odložena primena, položaj Tužilaštva za organizovani kriminal (TOK) je gotovo identičan. Suštinska razlika između ova dva zakona je u tome što ZONDOSOK/2016, pored TOK ustanovljava i posebna odeljenja za suzbijanje korupcije.

1.4.1. Struktura i nadležnosti Tužilaštva za organizovani kriminal

Za krivična dela koja su u zakonu taksativno pobrojana postupaju posebni pravosudni organi, to su Tužilaštvo za organizovani kriminal, Služba za suzbijanje organizovanog kriminala Ministarstva unutrašnjih poslova, Posebno odeljenje Višeg suda u Beogradu i Posebna pritvorska jedinica Okružnog zatvora u Beogradu.

1.4.1.1. Nadležnost TOK

Tužilaštvo za organizovani kriminal je isključivo nadležno na celoj teritoriji Republike Srbije da goni:

- 1) krivična dela organizovanog kriminala;
- 2) krivično delo ubistvo najviših državnih predstavnika (član 310. Krivičnog zakonika) i krivično delo oružane pobune (član 311. Krivičnog zakonika);

---

¹⁶ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 8.

¹⁷ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 8.

3) krivično delo terorizam (član 391. Krivičnog zakonika), krivično delo javno podsticanje na izvršenje terorističkih dela (član 391a Krivičnog zakonika), krivično delo vrbovanje i obučavanje za vršenje terorističkih dela (član 391b Krivičnog zakonika), krivično delo upotreba smrtonosne naprave (član 391v Krivičnog zakonika), krivično delo uništenje i oštećenje nuklearnog objekta (član 391g Krivičnog zakonika), krivično delo finansiranje terorizma (član 393. Krivičnog zakonika) i krivično delo terorističko udruživanje (član 393a Krivičnog zakonika);

4) krivičnih dela protiv službene dužnosti (čl. 359, 366, 367. i 368. Krivičnog zakonika), kada je okrivljeni, odnosno lice kojem se daje mito, službeno ili odgovorno lice koje vrši javnu funkciju na osnovu izbora, imenovanja ili postavljenja od strane Narodne skupštine, predsednika Republike, Vlade, opšte sednice Vrhovnog kasacionog suda, Visokog saveta sudstva ili Državnog veća tužilaca;

5a) krivična dela iz člana krivična dela protiv privrede (čl. 223, 223a, 224, 224a, 227, 228, 228a, 229, 230, 231, 232, 232a, 233, člana 235. stav 4, čl. 236. i 245. Krivičnog zakonika), ako vrednost imovinske koristi prelazi 200.000.000 dinara, odnosno ako vrednost javne nabavke prelazi 800.000.000 dinara;¹⁸

5b) krivično delo zloupotreba položaja odgovornog lica (član 234. stav 3. Krivičnog zakonika), krivično delo zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom (član 234a stav 3. Krivičnog zakonika) i krivično delo zloupotreba službenog položaja (član 359. stav 3. Krivičnog zakonika), kada vrednost pribavljene imovinske koristi prelazi iznos od 200.000.000 dinara;¹⁹

6) krivična dela protiv državnih organa (član 322. st. 3. i 4. i član 323. st. 3. i 4. Krivičnog zakonika) i krivična dela protiv pravosuđa (čl. 333. i 335, član 336. st. 1, 2. i 4. i čl. 336b, 337. i 339. Krivičnog zakonika), ako su izvršena u vezi sa krivičnim delima iz isključive nadležnosti;

7) krivično delo pranja novca (član 245. Krivičnog zakonika) u slučaju ako imovina koja je predmet pranja novca potiče iz krivičnih dela iz isključive nadležnosti;

1.4.1.2. Organizaciona struktura i položaj TOK

Za postupanje u predmetima krivičnih dela organizovanog kriminala, pojedinih koruptivnih dela i drugih posebno teških krivičnih dela, nadležno je Tužilaštvo za organizovani kriminal. Tužilaštvo za organizovani kriminal je isključivo nadležno za gonjene organizovanog kriminala na celoj teritoriji Republike Srbije. Radom Tužilaštva za organizovani kriminal rukovodi Tužilac za organizovani kriminal.

Pored postojećih zamenika, Republički javni tužilac može, na predlog Tužioca za organizovani kriminal, da uputi u TOK, zamenika javnog tužioca, uz njegovu pismenu saglasnost. Ovo upućivanje može trajati najduže četiri godine, a može biti i produženo

---

¹⁸ Prema odredbama ZONDOSOK/2016.

¹⁹ Prema odredbama ZONDOSOK/2002. Razlika između tačaka 5a i 5b nije suštinska, već je rezultat izmena Krivičnog zakonika.

odlukom Republičkog javnog tužioca. Pored zamenika, ako je to potrebno radi vođenja krivičnog postupka, Tužilac za organizovani kriminal može od državnog organa ili organizacije da zatraži upućivanje zaposlenog na rad u Tužilaštvo za organizovani kriminal. Upućivanje zaposlenog vrši se uz njegovu saglasnost i traje najduže godinu dana.

U cilju zaštite od korupcije, sva lica koja vrše funkciju, odnosno obavljaju poslove i zadatke u TOK, dužna su da pre stupanja na funkciju, odnosno rad, dostave Agenciji za borbu protiv korupcije, u pisanoj formi, potpune i tačne podatke o svojoj imovini i imovini svog bračnog druga, krvnih srodnika u pravoj liniji, a u pobočnoj do trećeg stepena krvnog srodstva i u tazbinskom srodstvu do drugog stepena. Evidentiranje i proveru podataka vrši Agencija za borbu protiv korupcije, u skladu sa posebnim zakonom. Pored davanja podataka o imovini prema svim zaposlenima u TOK vrše se i bezbednosne provere, koje vrši ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, Bezbednosno-informativna agencija i Vojno-bezbednosna agencija. Bezbednosne provere mogu se obaviti bez znanja tih lica pre stupanja na rad, odnosno funkciju, tokom vršenja funkcije, odnosno obavljanja poslova, kao i godinu dana po prestanku vršenja funkcije, odnosno obavljanja poslova.

Radi zaštite tajnosti sva lica koja izvršavaju poslove i zadatke u okviru nadležnosti TOK, dužna su da podatke i saznanja do kojih dođu prilikom obavljanja tih poslova i zadataka čuvaju kao tajne podatke, u skladu sa propisima koji uređuju tajnost podataka.

Zakon takođe predviđa i poseban status zaposlenih u TOK koji se ogleda u višim zaradama i beneficiranom radnom odnosu. Tako, svi zaposleni koja obavljaju poslove i zadatke u TOK imaju pravo na platu koja ne može biti veća od dvostrukog iznosa plate koju bi inače ostvarili u tužilaštvu redovne nadležnosti. U pogledu beneficiranog radnog staža Tužilac za organizovani kriminal i njegovi zamenici, imaju pravo na staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem, i to tako što se 12 meseci provedenih na radu u Tužilaštvu za organizovani kriminal računa kao 16 meseci staža osiguranja.

Tužilac za organizovani kriminal i njegovi zamenici su dužni da pohađaju program stalne obuke koju sprovodi Pravosudna akademija.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva, u 2016. godini TOK je imao u radu krivičnih prijavi protiv 320 lica, optužnica je podignuta protiv 176 lica, pritvor je određen protiv 131 lica. Prema 195 lica izrečena je osuđujuća presuda, a u odnosu na 188 lica izrečena je zatvorska kazna, dok je prema 7 lica izrečena uslovna osuda. Oslobođajuća presuda doneta je prema 64 lica, a prema jednom licu je optužba odbijena.²⁰

1.4.2. Posebna odeljena za suzbijanje korupcije

Kao što je bilo rečeno, odredbama ZONDOSOK/2016, čija primena je odložena za 1. marta 2018. godine, ustanovljavaju se posebna odeljena za suzbijanje korupcije (POSK).

---

²⁰ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str 115-116, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tužilastva%20-%202016.pdf>, 19. septembar 2017.

1.4.2.1. Nadležnost POSK

Za gonjene krivičnih dela korupcije nadležna su viša javna tužilaštva u Beogradu, Kraljevu, Nišu i Novom Sadu u kojima se obrazuju posebna odeljenja za suzbijanje korupcije. Mesna nadležnost između posebnih odeljenja za suzbijanje korupcije podeljena je prema mesnoj nadležnosti apelacionih sudova u Beogradu, Kraljevu, Nišu i Novom Sadu. Stvarna nadležnost je taksativno propisana. Tako su POSK nadležna za:

1) krivična dela protiv službene dužnosti (čl. 359. i čl. 361. do 368. Krivičnog zakonika) i krivično delo davanje i primanje mita u vezi sa glasanjem (član 156. Krivičnog zakonika), izuzev krivičnih dela za koja je nadležan TOK;

2) krivična dela protiv privrede (čl. 223, 223a, 224, 224a, 227, 228, 228a, 229, 230, 231, 232, 232a, 233, člana 235. stav 4, čl. 236. i 245. Krivičnog zakonika), ako vrednost imovinske koristi ne prelazi 200.000.000 dinara, odnosno ako vrednost javne nabavke ne prelazi 800.000.000 dinara;

3) krivična dela protiv državnih organa (član 322. st. 3. i 4. i član 323. st. 3. i 4. Krivičnog zakonika) i krivična dela protiv pravosuđa (čl. 333. i 335, član 336. st. 1, 2. i 4. i čl. 336b, 337. i 339. Krivičnog zakonika), ako su izvršena u vezi sa krivičnim delima iz prethodnih tačaka.

Radom posebnog odeljenja višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije rukovodi rukovodilac odeljenja koga postavlja nadležni viši javni tužilac. Rukovodilac odeljenja i zamenici javnog tužioca postavljaju se, raspoređuju, odnosno upućuju u posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije iz reda zamenika javnih tužilaca. Prilikom postavljenja rukovodioca odeljenja, odnosno raspoređivanja ili upućivanja zamenika javnih tužilaca u posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije, vodi se računa o posedovanju potrebnih stručnih znanja i iskustava iz oblasti borbe protiv privrednog kriminala i suzbijanja krivičnih dela protiv službene dužnosti i korupcije.

Za postavljenje rukovodioca odeljenja, odnosno upućivanje zamenika javnih tužilaca u posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije neophodna je saglasnost zamenika javnog tužioca u slučaju da se postavlja, odnosno upućuje iz javnog tužilaštva u kojem nije obrazovano posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije. Koordinaciju rada posebnih odeljenja viših javnih tužilaštava za suzbijanje korupcije vrši Tužilac. U cilju koordinacije rada, Tužilac saziva sastanke, na kojima učestvuju svi rukovodioci posebnih odeljenja, najmanje jednom mesečno.

Isto kao i kod TOK, rukovodilac odeljenja i zamenici tužioca se bezbednosno proveravaju. Provere sprovode ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, u svrhu utvrđivanja postojanja smetnji sa stanovišta zaštite javnog poretka i Bezbednosno-informativna agencija, u svrhu utvrđivanja postojanja smetnji sa stanovišta bezbednosti Republike Srbije. Bezbednosno proveravanje, može se obaviti bez znanja lica koja se proveravaju, i to pre stupanja funkciju, tokom vršenja funkcije, kao i godinu dana po prestanku vršenja funkcije. Pored toga, rukovodilac odeljenja i zamenici tužioca dužni su da pre stupanja na funkciju, odnosno rad, dostave Agenciji za borbu protiv korupcije, u pisanoj formi, potpune i tačne podatke o svojoj imovini i imovini supružnika ili vanbračnog partnera, kao i maloletne dece ukoliko žive u istom porodičnom domaćinstvu.

Pošto POSK tek treba da se formira, u dosadašnjoj praksi u skladu sa nadležnošću za krivičan dela tzv. visoke korupcije TOK je pokrenulo ili vodi krivične postupke protiv: 4 bivša ministra, 3 pomoćnika ministra, 5 direktora javnih preduzeća, 5 direktora vladinih agencija, sudije Višeg suda, sudije Prekršajnoj suda, predsednika Višeg suda, predsednika Osnovnog suda, sudije Osnovnog suda, zamenika tužioca Osnovnog javnog tužilaštva, predsednika privrednog suda i drugih.²¹

1.4.3. Posebne službe i udarne grupe u TOK i POSK

Odredbama ZONDOSOK/2016 predviđena je mogućnost da se tužilaštvu za organizovani kriminal i posebnim odeljenjima viših javnih tužilaštava za suzbijanje korupcije može obrazovati služba finansijske forenzike, u okviru koje poslove obavljaju finansijski forenzičari. To su državni službenici koji poseduju posebna stručna znanja iz oblasti finansija, računovodstva, revizije, bankarskog, berzanskog i privrednog poslovanja, a završili su specijalizovanu obuku u Pravosudnoj akademiji iz oblasti krivičnog prava. Njihov zadatak je da pomažu javnom tužiocu u analizi tokova novca i finansijskih transakcija u cilju krivičnog gonjenja.

Pored službe finansijske forenzike, u Tužilaštvu za organizovani kriminal i posebnim odeljenjima viših javnih tužilaštava za suzbijanje korupcije mogu se formirati udarne grupe. Cilj udarnih grupa je da rade na otkrivanju i gonjenju krivičnih dela koja su predmet rada udarne grupe. One se obrazuje odlukom Tužioca za organizovani kriminal, odnosno odlukom nadležnog višeg javnog tužioca, po pribavljenoj saglasnosti Republičkog javnog tužioca. Odlukom o obrazovanju uređuje se sastav udarne grupe, način rada, zadatak, period za koji se obrazuje i druga pitanja od značaja za rad udarne grupe.

Udarnom grupom rukovodi tužilac, odnosno zamenik tužioca ili rukovodilac posebnog odeljenja, tužilaštva koje je organizovalo udarnu grupu. U sastav udarne grupe imenuju se članovi iz reda zaposlenih u državnim i drugim organima, zavisno od predmeta rada utvrđenog odlukom o obrazovanju udarne grupe. Članovi udarne grupe mogu biti potpuno ili delimično oslobođen obavljanja redovnog posla u državnom i drugom organu u kojem su zaposleni, na osnovu sporazuma nadležnog javnog tužioca i rukovodioca u državnom i drugom organu.

2. STATUS JAVNOG TUŽILAŠTVA

2.1. Izbor i trajanje funkcije

U cilju obezbeđenja imenovanja kvalifikovanih lica za tužilačku funkciju, Venecijanska komisija preporučuje formiranje nezavisnog tela, tužilačkog saveta ili odbora viših tužilaca, čiji će članovi imati dovoljno iskustva da predlože odgovarajuće kandidate za

---

²¹ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str 126, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tužilastva%20-%202016.pdf>, 19. septembar 2017.

imenovanje.²² Navedenoj komisiji, kandidate bi mogao da preporuči vrhovni državni tužilac, ali bi komisija zadržala pravo da odbije preporučeno lice, ako za to postoje opravdani razlozi.²³ Venecijanska komisija je dala preporuku i u pogledu sastava tužilačkog saveta i smatra da se on ima sastojati od tužilaca svih nivoa i drugih pravnika i pravnih akademika.²⁴

2.1.1. Izbor javnih tužilaca

Javni tužilac se bira iz reda javnih tužilaca ili zamenika javnih tužilaca, odnosno među licima koja ispunjavaju propisane uslove za izbor, na period od šest godina i može biti ponovo biran.

Sve javne tužioce, na predlog Vlade, bira Narodna skupština na period od šest godina i mogu biti ponovo biran. O predloženim kandidatima za Republičkog javnog tužioca mora se pribaviti mišljenje nadležnog odbora Narodne skupštine.

Vlada predlaže Narodnoj skupštini jednog ili više kandidata za izbor na funkciju javnog tužioca. Ona to čini sa liste kandidata koje utvrđuje Državno veće tužilaca. U slučaju da Državno veće tužilaca predloži Vladi samo jednog kandidata, Vlada može vratiti taj predlog.

Ukoliko Republički javni tužilac ne bude ponovo izabran na istu funkciju kada mu prestane mandat ili mu je funkcija Republičkog javnog tužioca prestala na lični zahtev, obavezno se bira za zamenika Republičkog javnog tužioca. Odluku o izboru donosi Državno veće tužilaca. Takođe, ukoliko javni tužilac ne bude ponovo izabran na istu funkciju kada mu prestane mandat ili mu je funkcija javnog tužioca prestala na lični zahtev, bira se za zamenika javnog tužioca.

Međunarodni standardi ukazuju da postupak imenovanja vrhovnog državnog tužioca mora biti transparentan i unapred precizno utvrđen, uz jasne kriterijume koji se odnose na odgovarajuće zvanje, iskustvo i reputaciju.²⁵ Preporuka Venecijanske komisije je da se formira posebna komisija za imenovanje vrhovnog državnog tužioca, čiji će članovi biti lica koja ulivaju poverenje i javnosti i izvršnoj vlasti.²⁶ Vrhovnog državnog tužioca bi trebalo trajno imenovati (stalnost funkcije) ili na duži vremenski period, bez mogućnosti reizbora.²⁷ Preporuka je da se mandat vrhovnog državnog tužioca ne poklapa sa mandatom Narodne skupštine, kako bi se postigla veća stabilnost tužilačke funkcije i potpuna nezavisnost u odnosu na postojeću političku situaciju.²⁸

---

²² Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 48.

²³ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 48.

²⁴ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 66.

²⁵ United Nations, „The Status and Role of Prosecutors, A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide“, New York, 2014, 11.

²⁶ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 34.

²⁷ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 37.

²⁸ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 37.

2.1.2. Izbor zamenika javnog tužioca

Kada je u pitanju izbor zamenika javnih tužilaca, pravi se razlika između prvog izbora i izbora za trajno obavljanje funkcije. Nakon prvog izbora, po proteku roka od tri godine vrši se izbor zamenika javnog tužioca za trajno obavljanje funkcije.

Narodna skupština, na predlog Državnog veća tužilaca, bira za zamenika javnog tužioca lice koje se prvi put bira na ovu funkciju na period od tri godine. Državno veće tužilaca predlaže Narodnoj skupštini jednog kandidata za izbor na jedno mesto zamenika javnog tužioca. Nakon toga, Državno veće tužilaca bira zamenike javnih tužilaca za trajno obavljanje funkcije, u istom ili drugom javnom tužilaštvu. Državno veće tužilaca odlučuje i o izboru zamenika javnih tužilaca koji su na stalnoj funkciji u drugo ili više javno tužilaštvo.

Broj zamenika javnih tužilaca za svako javno tužilaštvo utvrđuje Državno veće tužilaca, uz prethodno pribavljenu saglasnost ministra nadležnog za pravosuđe.

2.1.3. Izbor Tužioca za organizovani kriminal i njegovih zamenika

U pogledu izbora Tužioca i zamenika tužioca za organizovani kriminal nije predviđena posebna procedura, što ukazuje na to da se u ovim postupcima primenjuju opšte odredbe Zakona o javnom tužilaštvu i da se oni biraju po istoj proceduri kao i tužioci i javni tužioci u drugim tužilaštvima.

Jedina specifičnost u pogledu izbora sastoji se u tome što prilikom predlaganja kandidata za Tužioca za organizovani kriminal, odnosno izbora zamenika Tužioca za organizovani kriminal, prednost imaju kandidati koji poseduju potrebna stručna znanja i iskustvo iz oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije.

2.1.4. Izbor za Posebna odeljenja višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije

Rukovodioca Posebnog odeljenja višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije postavlja viši javni tužilac. Rukovodilac odeljenja i zamenici javnog tužioca postavljaju se, raspoređuju, odnosno upućuju u posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije iz reda zamenika javnih tužilaca. Za postavljenje rukovodioca odeljenja, odnosno upućivanje zamenika javnih tužilaca u posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije neophodna je saglasnost zamenika javnog tužioca u slučaju da se postavlja, odnosno upućuje iz javnog tužilaštva u kojem nije obrazovano posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije.

Prilikom postavljenja rukovodioca odeljenja, odnosno raspoređivanja ili upućivanja zamenika javnih tužilaca u posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije, vodi se računa o posedovanju potrebnih stručnih znanja i iskustava iz oblasti borbe protiv privrednog kriminala i suzbijanja krivičnih dela protiv službene dužnosti i korupcije.

2.1.5. Postupak izbora i predlaganje za izbor

Izbor javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca oglašava Državno veće tužilaca. Oglas se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije" i drugom sredstvu javnog obaveštavanja koje pokriva teritoriju cele Republike Srbije. Prijave se podnose Državnom veću tužilaca u roku od 15 dana od dana objavljivanja oglasa, a uz prijave se podnose dokazi o ispunjenju uslova za izbor, ukoliko se već ne nalaze u javnom tužilaštvu.

Državno veće tužilaca pribavlja podatke i mišljenja o stručnosti, osposobljenosti u radu i dostojnosti kandidata. Ti podaci i mišljenja pribavljaju se od organa i organizacija u kojima je kandidat radio u pravnoj struci. Stručnost podrazumeva posedovanje teorijskog i praktičnog znanja potrebnog za obavljanje javnotužilačke funkcije. Osposobljenost podrazumeva veštine koje omogućavaju efikasnu primenu specifičnih pravničkih znanja u rešavanju javnotužilačkih predmeta. Dostojnost podrazumeva moralne osobine koje javni tužilac, odnosno zamenik javnog tužioca treba da poseduje i ponašanje u skladu sa tim osobinama. Moralne osobine su: poštenje, savesnost, pravičnost, dostojanstvenost, istrajnost i uzornost, a ponašanje u skladu sa tim osobinama podrazumeva čuvanje ugleda javnog tužilaštva u službi i izvan nje, svest o društvenoj odgovornosti, održavanje samostalnosti i nepristrasnosti, pouzdanosti i dostojanstva u službi i izvan nje i preuzimanje odgovornosti za unutrašnju organizaciju i pozitivnu sliku o javnom tužilaštvu u javnosti.

Prilikom izbora i predlaganju za izbor javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca vodi se računa o nacionalnom sastavu stanovništva, odgovarajućoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina i poznavanju stručne pravne terminologije na jeziku nacionalne manjine koja je u službenoj upotrebi u sudu, s tim da je zabranjena diskriminacija po bilo kom osnovu.

Pre donošenja odluke o izboru Državno veće tužilaca u obavezi je da obavi razgovor sa prijavljenim kandidatom. Pri predlaganju i izboru kandidata za javnotužilačku funkciju Državno veće tužilaca sastavlja rang listu kandidata na osnovu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata, a prema kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti koje propisuje Državno veće tužilaca.

Državno veće tužilaca dužno je da obrazloži predlog i odluku o izboru kandidata za javnotužilačku funkciju. Javni tužilac i zamenik javnog tužioca stupaju na funkciju na svečanoj sednici u javnom tužilaštvu za koje su izabrani. Tim stupanjem prestaje im druga funkcija u javnom tužilaštvu.

2.1.6. Trajanje funkcije javnih tužilaca i zamenika

Javni tužilac se bira na period od šest godina i može biti ponovo biran. Javni tužilac kome funkcija prestane na lični zahtev ili ako ne bude ponovo izabran, obavezno se bira na funkciju zamenika javnog tužioca koju je obavljao pre izbora. Ukoliko je biran za javnog tužioca višeg stepena iz nižeg javnog tužilaštva, tada se nakon prestanka funkcije javnog tužioca obavezno bira na funkciju zamenika javnog tužioca u javnom tužilaštvu višeg stepena, kojim je rukovodio. Međutim, ako je javni tužilac izabran među licima koja pre toga

nisu bili zamenici javnog tužioca, nakon prestanka funkcije, takvo lice se obavezno bira na funkciju zamenika javnog tužioca u javnom tužilaštvu u kojem je bio javni tužilac. Odluku o izboru donosi Državno veće tužilaca.

Mandat zamenika javnog tužioca koji je prvi put izabran na funkciju traje tri godine, a svaki naredni izbor je trajan.

Ako javno tužilaštvo bude ukinuto javni tužilac, odnosno zamenik javnog tužioca nastavljaju da vrše funkciju zamenika javnog tužioca u javnom tužilaštvu koje odredi Državno veće tužilaca, na predlog Republičkog javnog tužioca. Smatra se da je javno tužilaštvo ukinuto i ako je područje na kojem vrši nadležnost podeljeno na dva ili više javnih tužilaštava. Ako bude smanjen broj zamenika javnog tužioca u javnom tužilaštvu zamenik javnog tužioca nastavlja da vrši tu funkciju u javnom tužilaštvu koje odredi Državno veće tužilaca, na predlog Republičkog javnog tužioca.

U pogledu trajanje funkcije Javnog za organizovani kriminal i njegovih zamenika, kao i rukovodioca Posebnih odeljenja višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije i njihovih zamenika, nisu predviđene nikakve specifičnosti, pa se u pogledu trajanja funkcije u odnosu na njih primenjuju odredbe koje se odnose i na ostale tužioce i njihove zamenike.

2.1.7. Prestanak funkcije javnih tužilaca i njihovih zamenika

Prestanak funkcije javnih tužilaca i njihovih zamenika je ustavna kategorija. Tako, Ustav određuje da javnom tužiocu prestaje funkcija kada ne bude ponovo izabrani, kada sam to zatraži, nastupanjem zakonom propisanih uslova ili razrešenjem. Odluku o prestanku funkcije Republičkom javnom tužiocu donosi Narodna skupština. Narodna skupština donosi i odluku o razrešenju Republičkom javnom tužiocu, s tim što tu odluku može doneti samo na predlog Vlade. Sa aspekta međunarodnih standarda uslovi za razrešenje moraju biti unapred propisani Ustavom, a pre donošenja odluke o razrešenju je potrebno da posebno ekspertsko telo da mišljenje o tome da li postoji osnov i ispunjenost uslova za razrešenje.²⁹ U takvoj situaciji, vrhovni državni tužilac mora imati pravo na pravični postupak razrešenja, uključujući pravo da bude saslušan od strane Narodne skupštine.³⁰

Pored toga što su ustavom određeni uslovi za prestanak funkcije javnog tužiocima, propisani su i uslovi za prestanak funkcije zamenicima javnih tužilaca. To su slučajevi kada zamenik ne bude izabran na stalnu funkciju, na njegov zahtev, nastupanjem zakonom propisanih uslova ili razrešenjem. Odluku o prestanku funkcije zamenika javnog tužioca donosi Državno veće tužilaca. Protiv odluke o prestanku funkcije javni tužilac i zamenik javnog tužioca mogu uložiti žalbu Ustavnom sudu Republike sudije.

Prestanak funkcije na lični zahtev Javni tužilac podnosi pismenim putem Narodnoj skupštini, o čemu obaveštava Državno veće tužilaca, dok zamenik javnog tužioca podnosi pismeni zahtev za prestanak funkcije Državnom veću tužilaca. Zahtev može biti povučen dok funkcija javnog tužioca ili zamenika javnog tužioca ne prestane. Ukoliko o zahtevu za

---

²⁹ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 39.

³⁰ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 40.

prestanak funkcije ne bude odlučeno u roku od 30 dana, smatra se da je funkcija javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca prestala istekom tog roka.

U pogledu navršenog radnog veka, javnom tužiocu i zameniku javnog tužioca prestaje funkcija kad navrš 65 godina, po sili zakona. Pored toga, javnom tužiocu i zameniku javnog tužioca prestaje funkcija i kada se na osnovu mišljenja stručne komisije nadležnog organa utvrdi da je zbog zdravstvenog stanja nesposoban za vršenje funkcije. Odluku za upućivanje na obavezan zdravstveni pregled donosi Državno veće tužilaca, na predlog javnog tužioca, neposredno višeg javnog tužioca i samog javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca.

Javni tužilac i zamenik javnog tužioca razrešavaju se kad su pravnosnažno osuđeni za krivično delo na kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ih čini nedostojnim javnotužilačke funkcije, kad nestručno vrši funkciju ili zbog učinjenog teškog disciplinskog prekršaja. Nestručnim se smatra nedovoljno uspešno vršenje javnotužilačke funkcije, ako javni tužilac, odnosno zamenik javnog tužioca dobije ocenu "ne zadovoljava", shodno kriterijumima i merilima za vrednovanje rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca.

Postupak za utvrđivanje razloga za prestanak funkcije tužilaca i zamenika vodi se pred Državnim većem tužilaca, s tim da se pravi razlika između postupka za utvrđivanje razloga za prestanak funkcije javnog tužioca na lični zahtev, usled navršenja radnog veka ili trajnog gubitka sposobnosti za obavljanje funkcije, s jedne strane i postupka za utvrđivanje razloga za razrešenje s druge strane. Prvi postupak je više deklaratorne prirode i svodi se na utvrđivanje nastupelih činjenice, dok je postupak za razrešenje dosta složeniji.

Inicijativu za razrešenje javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca može podneti svako lice, dok se postupak pokreće samo na osnovu predloga javnog tužioca, neposredno višeg javnog tužioca, Republičkog javnog tužioca, ministra nadležnog za pravosuđe, organa nadležnih za vrednovanje rada i Disciplinske komisije. Postupak za razrešenje javnog tužioca i zamenika javnog tužioca može pokrenuti i Državno veće tužilaca po službenoj dužnosti. Razloge za razrešenje utvrđuje Državno veće tužilaca.

Državno veće tužilaca utvrđuje činjenice i odlučuje u postupku zatvorenom za javnost. Postupak može biti javan na zahtev javnog tužioca ili zamenika javnog tužioca protiv kojeg se vodi postupak. Državno veće tužilaca dužno je da sprovede postupak i donese odluku u roku od 45 dana od dana dostavljanja akta kojim se postupak pokreće. Javni tužilac, odnosno zamenik javnog tužioca protiv koga je pokrenut postupak ima pravo da odmah bude obavešten o razlozima za pokretanje postupka, da se upozna s predmetom, pratećom dokumentacijom i tokom postupka i da sam ili preko zastupnika pruži objašnjenja i dokaze za svoje navode. Javni tužilac, odnosno zamenik javnog tužioca ima pravo da svoje navode usmeno izloži pred Državnim većem tužilaca.

2.2. Odgovornost (izvršnoj zakonodavnoj i sudskoj vlasti)

Republički javni tužilac odgovoran je za rad javnog tužilaštva i za svoj rad Narodnoj skupštini. Javni tužilac odgovara za rad javnog tužilaštva i za svoj rad Republičkom javnom tužiocu i Narodnoj skupštini, a niži javni tužilac i neposredno višem javnom tužiocu. Zamenici javnog tužioca odgovaraju za svoj rad javnom tužiocu.

Republički javni tužilac podnosi Narodnoj skupštini redovni godišnji izveštaj o radu javnih tužilaštava u Republici Srbiji i izveštaje koje zatraži nadležni odbor Narodne skupštine.

Zabranjen je svaki uticaj na rad javnog tužilaštva i na postupanje u predmetima od strane izvršne i zakonodavne vlasti, korišćenjem javnog položaja, sredstava javnog informisanja ili na bilo koji drugi način kojim može da se ugrozi samostalnost u radu javnog tužilaštva.

Sa aspekta međunarodnih standarda, generalna odgovornost tužilaca se odnosi, pre svega, na mogućnost Narodne skupštine ili predstavnika izvršne vlasti da zahtevaju od tužilačkih organa da podnose izveštaje o svom radu.³¹ To ne podrazumeva mogućnost izvršne ili zakonodavne vlasti da tužiocima daje instrukcije za postupanje u pojedinačnim slučajevima.³² Takvi izveštaji, a naročito godišnji izveštaji o radu, se mogu objaviti, kako bi se šira javnost upoznala sa načinom rada tužilaštva i omogućila transparentnost i uspostavljanje poverenja javnosti u tužilaštvo.³³ Ipak, tužilaštvo mora ostati nezavisno od individualnih uticaja i uticaja javnosti i medija.³⁴ Stav je i Venecijanske komisije da ne sme postojati odgovornost tužilaštva zakonodavnoj ili izvršnoj vlasti za pojedinačne odluke preduzimanja ili nepreduzimanja krivičnog gonjenja, jer je to odluka u isključivoj nadležnosti tužilaštva.³⁵ Preporučuju izveštavanje i transparentnost, na primer putem izveštaja vrhovnog državnog tužioca.³⁶

2.3. Eksterna i interna nezavisnost

Prema odredbama Ustava javno tužilaštvo je samostalan državni organ koji goni učinioce krivičnih i drugih kažnjivih dela i preduzima mere za zaštitu ustavnosti i zakonitosti. Garant samostalnosti javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca je Državno veće tužilaca. Javno tužilaštvo vrši svoju funkciju na osnovu Ustava, zakona, potvrđenih međunarodnih ugovora i propisa donetih na osnovu zakona.

Pored toga što je javno tužilaštvo samostalni državni organ, zakonom je proklamovano i da su javni tužilac i zamenik javnog tužioca samostalni u vršenju svojih ovlašćenja. Funkcija javnog tužioca vrši se u javnom interesu radi obezbeđivanja primene Ustava i zakona, pri čemu se mora obezbediti poštovanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda. Funkcija javnog tužioca mora se vršiti nepristrasno. Po slovu zakona, javni tužilac i zamenik javnog tužioca dužni su da odbiju svaku radnju koja predstavlja uticaj na

---

³¹ United Nations, „The Status and Role of Prosecutors, A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide“, New York, 2014, 13.

³² United Nations, „The Status and Role of Prosecutors, A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide“, New York, 2014, 14.

³³ United Nations, „The Status and Role of Prosecutors, A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide“, New York, 2014, 14.

³⁴ International Association of Prosecutors, Standards of Professional Responsibility and Statement of the Essential Duties and Rights of Prosecutors, 3.

³⁵ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 43.

³⁶ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 44.

samostalnost u radu javnog tužilaštva. Pored proklamovane samostalnosti, javni tužilac i zamenik javnog tužioca dužni su i da očuvaju poverenje u svoju samostalnost u radu.

Javni tužioci odgovaraju za rad javnog tužilaštva i za svoj rad Republičkom javnom tužiocu i Narodnoj skupštini, a niži javni tužioci i neposredno višem javnom tužiocu. Zamenici javnog tužioca odgovaraju za svoj rad javnom tužiocu. Niko izvan javnog tužilaštva nema pravo da određuje poslove javnom tužiocu i zameniku javnog tužioca, niti da utiče na odlučivanje u predmetima. Javni tužilac i zamenik javnog tužioca svoje odluke moraju da obrazlažu samo nadležnom javnom tužiocu. Javnim tužiocima i zamenicima zabranjeno je svako političko delovanje, kao i članstvo u političkim strankama.

Pored zabrane političkog delovanja, javni tužilac i zamenik javnog tužioca ne mogu biti na funkciji u organima koji donose propise, i organima izvršne vlasti, javnim službama i organima pokrajinske autonomije i jedinica lokalne samouprave, baviti se javnim ili privatnim plaćenim poslom, niti pružati pravne usluge ili davati pravne savete uz naknadu. Sa javnotužilačkom funkcijom nespojivi su i druge funkcije, poslovi ili privatni interesi koji su suprotni dostojanstvu i samostalnosti javnog tužilaštva ili štete njegovom ugledu. Javni tužilac i zamenik javnog tužioca može, van radnog vremena, da se bez posebnog odobrenja bavi nastavnom i naučnom delatnošću, uz naknadu, a uz to, javni tužilac, odnosno zamenik javnog tužioca, može biti član organa upravljanja institucije nadležne za obuku u pravosuđu, na osnovu odluke Državnog veća tužilaca, u skladu sa posebnim zakonom.

Javni tužilac i zamenik javnog tužioca može biti upućen na studijsko, odnosno drugo stručno putovanje u inostranstvo, na osnovu odluke Državnog veća tužilaca, uz pribavljeno mišljenje neposredno višeg javnog tužioca, odnosno javnog tužioca, pri čemu se posebno uzimaju u obzir ocene o radu iz ličnog lista javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca, kao i poznavanje stranog jezika.

Rad javnog tužioca i zamenika javnog tužioca je javan, osim ako zakonom nije drugačije propisano. Javni tužilac i zamenik javnog tužioca u vršenju svoje funkcije postupaju u skladu sa Etičkim kodeksom, koji donosi Državno veće tužilaca.

Ustav proklamuje i imunitet javnim tužiocima i njihovim zamenicima. Reč je o krivičnopravnom i procesnopravnom imunitetu. Krivičnopravni imunitet sastoji se u tome što javni tužioci i njihovi zamenici ne mogu biti pozvani na odgovornost za izraženo mišljenje u vršenju tužilačke funkcije, osim ako se radi o krivičnom delu kršenja zakona od strane javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca. Procesnopravni imunitet sastoji se u nemogućnosti lišenja slobode javnih tužilaca i njihovih zamenika u postupku pokrenutom zbog krivičnog dela učinjenog u vršenju tužilačke funkcije, odnosno službe, bez odobrenja nadležnog odbora Narodne skupštine.

Za štetu koju javni tužilac i zamenik javnog tužioca prouzrokuju nezakonitim ili nepravilnim radom odgovara Republika Srbija. Kad je konačnom odlukom Ustavnog suda, pravosnažnom sudskom odlukom, odnosno poravanjem pred sudom ili drugim nadležnim organom utvrđeno da je šteta prouzrokovana namerno ili krajnjom nepažnjom Republika Srbija može tražiti od javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca naknadu isplaćenog iznosa.

2.4. Finansijska nezavisnost

2.4.1. Budžet tužilaštva

Prema odredbama Zakona o javnom tužilaštvu, sredstva za rad javnih tužilaštava obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije. Ta sredstva za treba da obimom i prilivom održavaju samostalnost i redovan rad javnih tužilaštava.

Državno veće tužilaca predlaže obim i strukturu budžetskih sredstava neophodnih za rad javnih tužilaštava za tekuće rashode, osim rashoda za osoblje u javnim tužilaštvima, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za pravosuđe i vrši raspodelu ovih sredstava na javna tužilaštva. Nadzor nad trošenjem sredstava budžeta opredeljenih za rad javnih tužilaštava vrši Državno veće tužilaca, ministarstvo nadležno za pravosuđe i ministarstvo nadležno za finansije.

Prema podacima Tužilaštva za organizovani kriminal, u 2016. godini je u TOK planiran i odobren prihod iz budžetskih sredstava u ukupnom iznosu od 243.250.000 dinara.³⁷

2.4.2. Plate tužilaca i zamenika

Zakonom je proklamovano da Javni tužilac i zamenik javnog tužioca imaju pravo na platu dovoljnu da obezbedi njihovu samostalnost i sigurnost njihovih porodica. Plata nosilaca javnotužilačke funkcije mora biti u skladu sa dostojanstvom javnotužilačke funkcije i teretom odgovornosti.

Plata javnog tužioca i zamenika javnog tužioca određuje se prema osnovnoj plati. Osnovna plata određuje se množenjem koeficijenata za obračun i isplatu plata sa osnovicom za obračun i isplatu plata. Osnovica za obračun i isplatu plata javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca jednaka je osnovici za obračun i isplatu plata sudija. Osnovna plata javnog tužioca jednaka je osnovnoj plati predsednika suda pred kojim postupaju.

U pogledu zamenika javnih tužilaca, koeficijent za obračun i isplatu plate određuje se time što se svaki zamenik javnog tužioca razvrstava u jednu od pet platnih grupa. U prvoj platnoj grupi su zamenici osnovnih javnih tužilaca, u drugoj su zamenici viših javnih tužilaca i zamenici tužilaca posebne nadležnosti, u trećoj su zamenici apelacionih tužilaca, četvrtoj su zamenici Republičkog javnog tužioca i u petoj platnoj grupi je Republički javni tužilac. Koeficijentat po platnim grupama se kreće od 3,00 do 6,00.

Osnovna plata jeste vrednost u koju se ne uračunava procenat za vrednovanje minulog rada. Javni tužilac i zamenik javnog tužioca ne mogu da uz platu primaju i penziju ostvarenu u skladu sa posebnim propisima.

Zamenik javnog tužioca koji je premešten, odnosno upućen u drugo javno tužilaštvo, ministarstvo nadležno za pravosuđe, ustanovu ili međunarodnu organizaciju ima pravo na osnovnu platu zamenika javnog tužioca tog javnog tužilaštva, odnosno osnovnu platu u ministarstvu nadležnom za pravosuđe, ustanovi ili međunarodnoj organizaciji u koju je

---

³⁷ Tužilaštvo za organizovani kriminal, *Informator o radu Tužilaštva za organizovani kriminal 2016.-2017.*, str. 32, http://www.rjt.gov.rs/upload/Document/File__ci/2017-05/Informator_2017.pdf 19. septembar 2017.

premešten, odnosno upućen, ako je za njega povoljnija. Osnovna plata zamenika javnih tužilaca koji obavlja funkciju u javnom tužilaštvu u kome se ne mogu popuniti mesta zamenika javnih tužilaca može se uvećati do 50%, na osnovu odluke Državnog veća tužilaca.

Osnovna plata javnog tužioca, odnosno zamenika javnog tužioca koji postupa u predmetima krivičnih dela sa elementom organizovanog kriminala i ratnog zločina, može se uvećati do 100%, na osnovu odluke Državnog veća tužilaca.

Prema podacima Tužilaštva za organizovani kriminal, u 2016. godini je u TOK na ime plata i dodataka zaposlenih planirano i odobreno 159.959.000 dinara.³⁸

2.5. Hijerarhija tužilačke organizacije (obavezna uputstva)

Hijerarhijska struktura je neophodan aspekt tužilačke organizacije, a odnosi između pripadnika različitih nivoa hijerarhijske strukture moraju biti regulisani preciznim i nedvosmislenim pravilima.³⁹ Prednosti hijerarhijskog sistema su u tome što omogućava organizacijsku kontrolu i konzistentnost u postupanju.⁴⁰

Sa aspekta međunarodnih standarda, aktivnosti javnog tužioca moraju biti oslobođene svih eksternih pritisaka, kao i nezakonitih internih naloga unutar tužilačkog sistema.⁴¹ Davanje instrukcija za preduzimanje krivičnog gonjenja, bilo eksternih (od strane izvršne ili zakonodavne vlasti) ili internih (od strane hijerarhijski nadređenog lica), u situacijama kada se za gonjenje nisu stekli uslovi (npr. nepostojanje potrebnih dokaza), mora biti zabranjeno zakonom.⁴² Svaki tužilac mora imati pravo da zahteva da instrukcije koje su mu upućene budu u pisanoj formi, kao i pravo na odgovarajući interni postupak, kada smatra da su mu upućene nezakonite instrukcije.⁴³ Preporuka je i Venecijanske komisije da sud ili nezavisno telo, kao što je tužilački savet, ispita zakonitost takve instrukcije.⁴⁴

Javni tužioci odgovaraju za rad javnog tužilaštva i za svoj rad Republičkom javnom tužiocu i Narodnoj skupštini, a niži javni tužioci i neposredno višem javnom tužiocu. Zamenici javnog tužioca odgovaraju za svoj rad javnom tužiocu. Da bi se obezbedio ovakav hijerarhijski sistem funkcionisanja javnog tužilaštva Zakon o javnim tužilaštvima propisuje obavezna uputstva. To je nalog neposredno višeg javnog tužioca nižem javnom tužiocu i nalog javnog tužioca zameniku javnog tužioca da preduzme određene radnje u okviru svojih zakonskih ovlašćenja. Treba imati u vidu da neizvršavanje pismenog uputstva nadređenog javnog tužioca predstavlja disciplinski prekršaj.

---

³⁸ Tužilaštvo za organizovani kriminal, *Informator o radu Tužilaštva za organizovani kriminal 2016.-2017.*, str. 32, http://www.rjt.gov.rs/upload/Document/File__ci/2017-05/Informator_2017.pdf 19. septembar 2017.

³⁹ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, , para. 9.

⁴⁰ United Nations, „The Status and Role of Prosecutors, A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide“, New York, 2014, 17.

⁴¹ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II-The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 32.

⁴² Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II-The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 55.

⁴³ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 10.

⁴⁴ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II-The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 59.

Obavezna uputstva mogu biti opšta i pojedinačna. Republički javni tužilac izdaje u pismenoj formi opšta obavezna uputstva za postupanje svih javnih tužilaca radi postizanja zakonitosti, delotvornosti i jednoobraznosti u postupanju. Opšta obavezna uputstva Republički javni tužilac može da izda i na predlog Kolegijuma Republičkog javnog tužilaštva.

Za razliku od opštih obaveznih uputstava koje može izdati samo Republički javni tužilac, pojedinačna obavezna uputstva mogu izdavati svi javni tužioci. Tako, neposredno viši javni tužilac može izdati nižem javnom tužiocu obavezno uputstvo za postupanje u pojedinim predmetima kada postoji sumnja u efikasnost i zakonitost njegovog postupanja, a Republički javni tužilac svakom javnom tužiocu. Obavezno uputstvo izdaje se u pismenoj formi i mora sadržati razlog i obrazloženje za njegovo izdavanje. Izuzetno, javni tužilac može da izda usmeno obavezno uputstvo kada je to neophodno radi preduzimanja radnji koje ne trpe odlaganje. U tom slučaju obavezno uputstvo u pismenom obliku dostavlja se u roku od tri dana od dana izdavanja usmenog uputstva. Niži javni tužilac koji smatra da je obavezno uputstvo nezakonito i neosnovano može izjaviti prigovor sa obrazloženjem Republičkom javnom tužiocu u roku od osam dana od dana prijema uputstva. Prigovor se podnosi preko javnog tužioca koji je izdao obavezno uputstvo i koji je dužan da u roku od tri dana od dana prijema prigovora preispita obavezno uputstvo koje je izdao. Javni tužilac koji je izjavio prigovor je dužan da postupa po uputstvu do odluke neposredno višeg javnog tužioca, odnosno odluke Republičkog javnog tužioca. Neposredno viši javni tužilac, u postupku preispitivanja, može da donese odluku kojom stavlja van snage svoje obavezno uputstvo i u tom slučaju prigovor se ne dostavlja Republičkom javnom tužiocu. Republički javni tužilac dužan je da donese odluku u roku od 15 dana od dana prijema prigovora na obavezno uputstvo. Protiv obaveznog uputstva Republičkog javnog tužioca prigovor nije dopušten.

Pored mogućnosti da neposredno viši javni tužilac izda obavezno uputstvo nižem javnom tužiocu, obavezno uputstvo za rad i postupanje može izdati i javni tužilac svom zameniku. I u ovom slučaju, obavezno uputstvo se izdaje u pismenoj formi i mora da sadrži obrazloženje za njegovo izdavanje, a izuzetno, javni tužilac može da izda usmeno obavezno uputstvo kada je to neophodno radi preduzimanja radnji koje ne trpe odlaganje. U tom slučaju obavezno uputstvo u pismenom obliku dostavlja se u roku od tri dana od dana izdavanja usmenog uputstva. Zamenik javnog tužioca koji smatra da je obavezno uputstvo nezakonito i neosnovano može izjaviti prigovor sa obrazloženjem neposredno višem javnom tužiocu u roku od osam dana od dana prijema uputstva. Prigovor se podnosi preko javnog tužioca koji je izdao obavezno uputstvo i koji je dužan da u roku od tri dana od dana prijema prigovora preispita obavezno uputstvo koje je izdao. Javni tužilac, u postupku preispitivanja, može doneti odluku da stavi van snage svoje obavezno uputstvo i u tom slučaju prigovor se ne dostavlja neposredno višem javnom tužiocu. Zamenik javnog tužioca koji je izjavio prigovor je dužan da postupa po uputstvu do odluke neposredno višeg javnog tužioca. Neposredno viši javni tužilac dužan je da donese odluku u roku od osam dana od dana prijema prigovora na obavezno uputstvo. Odluka neposredno višeg javnog tužioca po prigovoru je konačna.

3. ULOGA I OVLAŠĆENJA TUŽILAŠTVA U KRIVIČNIM POSTUPCIMA KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

U Republici Srbiji u postupcima za gonjenje krivičnih dela organizovanog kriminala isključivo je nadležno Tužilaštvo za organizovani kriminal, koja ustanovljava ZONDOSOK/2002, odnosno ZONDOSOK/2016. Ovo tužilaštvo je, kao što je već rečeno, nadležno za gonjenje krivičnih dela organizovanog kriminala na celoj teritoriji Republike Srbije.

Nadležnost za gonjenje krivičnih dela korupcije je nešto složenija, prema odredbama ZONDOSOK/2002, ta nadležnost je podeljena između Tužilaštva za organizovani kriminal i redovnog tužilaštva. Tužilaštvo za organizovani ima taksativno određenu nadležnost, dok je u svim ostalim slučajevima nadležno redovno tužilaštvo. Prema odredbama ZONDOSOK/2016, ova nadležnost je uglavnom podeljena između Tužilaštva za organizovani kriminal i posebnih odeljena viših javnih tužilaštava za suzbijanje korupcije.

Javni tužilac preduzima radnje u postupku neposredno ili preko svog zamenika, a u postupku za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora do pet godina i preko tužilačkog saradnika, odnosno u postupku za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora do osam godina i preko višeg tužilačkog saradnika. Radnje u postupku koje ne trpe odlaganje preduzeće i nenadležni javni tužilac, ali o tome mora odmah obavestiti nadležnog javnog tužioca.

Javni tužilac bi trebalo da preduzme krivično gonjenje samo u slučaju postojanja pouzdanih i prihvatljivih dokaza.⁴⁵ Stav je Venecijanske komisije da ne sme postojati odgovornost tužilaštva zakonodavnoj ili izvršnoj vlasti za pojedinačne odluke preuzimanja ili nepreuzimanja krivičnog gonjenja, jer je to odluka u isključivoj nadležnosti tužilaštva.⁴⁶ Okolnosti kao što su rasa, religija, pol, seksualno opredeljenje ili političko mišljenje okrivljenog, kao ni lično mišljenje i verovanja javnog tužioca, drugih lica koja sprovede i učestvuju u istražnom postupku i okrivljenog ne bi trebalo da budu relevantne za donošenje odluke o tome da li će tužilac preduzeti krivično gonjenje ili ne.⁴⁷

U krivičnim postupcima za krivična dela organizovanog kriminala i korupcije, prema odredbama ZKP, tužilaštvo je nadležan da:

- 1) rukovodi predistražnim postupkom;
- 2) odlučuje o nepreuzimanju ili odlaganju krivičnog gonjenja;
- 3) sprovodi istragu;
- 4) zaključi sporazum o priznanju krivičnog dela i sporazum o svedočenju;

---

⁴⁵ United Nations Office on Drugs and Crime, „United Nations Convention against Corruption: article 11 implementation guide and evaluative framework”, para. 159.

⁴⁶ Council of Europe, „Report on European standards as regards the independence of the judicial system: part II- The Prosecution Service“ (CDL-AS(2010)040), para. 43.

⁴⁷ United Nations, „The Status and Role of Prosecutors, A United Nations Office on Drugs and Crime and International Association of Prosecutors Guide“, New York, 2014, 45.

- 5) podiže i zastupa optužbu pred nadležnim sudom;
- 6) odustane od optužbe;
- 7) izjavljuje žalbe protiv nepravosnažnih sudskih odluka i da podnosi vanredne pravne lekove protiv pravosnažnih sudskih odluka;
- 8) preduzima druge radnje kada je to određeno Zakonikom o krivičnom postupku.

3.1. Predistražni postupak

Javni tužilac rukovodi predistražnim postupkom. U predistražnom postupku krivična prijava se podnosi nadležnom javnom tužiocu. Ako je krivična prijava podnesena policiji, nenadležnom javnom tužiocu ili sudu, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom javnom tužiocu. Krivična prijava se može podneti pismeno, usmeno ili drugim sredstvom. Ako se krivična prijava podnosi usmeno, o njoj će se sastaviti zapisnik i podnosilac će se upozoriti na posledice lažnog prijavljivanja. Ako je prijava saopštena telefonom ili drugim telekomunikacijskim sredstvom sačinice se službena beleška, a ako je prijava podnesena elektronskom poštom sačuvaće se na odgovarajućem nosiocu podataka i odštampati.

Javni tužilac može rešenjem odbaciti krivičnu prijavu ako iz prijave proističe da: 1) prijavljeno delo nije krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti; 2) je nastupila zastarelost ili je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili postoje druge okolnosti koje trajno isključuju gonjenje; 3) ne postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Ako javni tužilac iz krivične prijave ne može oceniti da li su verovatni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne pružaju dovoljno osnova da može dlučiti da li će sprovesti istragu ili ako je na drugi način saznao da je izvršeno krivično delo, javni tužilac može: 1) sam prikupiti potrebne podatke; 2) pozivati građane radi prikupljanja obaveštenja; 3) podneti zahtev državnim i drugim organima i pravnim licima da mu pruže potrebna obaveštenja. Za nepostupanje po zahtevu javnog tužioca odgovorno lice u pravnom licu ili državnom organu se može novčano kazniti do 150.000 dinara, a ako i posle toga odbije da da potrebne podatke, može se još jednom kazniti istom kaznom. Javni tužilac, državni i drugi organi, odnosno pravna lica dužni su prilikom prikupljanja obaveštenja, odnosno davanja podataka da postupaju obazrivo, vodeći računa da se ne naškodi časti i ugledu lica na koje se ovi podaci odnose. Policija je takođe dužna da postupi po zahtevu javnog tužioca i da ga obavesti o merama i radnjama koje je preduzela najkasnije u roku od 30 dana od dana kada je primila zahtev. U slučaju nepostupanja po zahtevu javni tužilac će odmah obavestiti starešinu, a po potrebi može obavestiti nadležnog ministra, Vladu ili nadležno radno telo Narodne skupštine. Ako u roku od 24 časa od kada je primljeno obaveštenje, policija i drugi državni organ ne postupi po zahtevu javnog tužioca, javni tužilac može zatražiti pokretanje disciplinskog postupka protiv lica za koje smatra da je odgovorno za nepostupanje po njegovom zahtevu.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva, u 2016. godini tužilaštvima su podnete krivične prijave protiv ukupno 166.615 lica, što sa nerešenim prijavama iz prethodne

godine čini ukupan broj krivičnih prijava protiv 291.035 lica.⁴⁸ Od tog broja odbačene su krivične prijave protiv 98.618 lica. Od navedenog broja TOK je u radu imalo krivične prijave protiv 320 lica.⁴⁹

3.2. Istraga

Istragu sprovodi nadležni javni tužilac. Istraga se pokreće protiv određenog lica za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično delo ili protiv nepoznatog učinioca kada postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično delo.

U istrazi se prikupljaju dokazi i podaci koji su potrebni da bi se moglo odlučiti da li će se podići optužnica ili obustaviti postupak, dokazi koji su potrebni da se utvrdi identitet učinioca, dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na glavnom pretresu ili bi njihovo izvođenje bilo otežano, kao i drugi dokazi koji mogu biti od koristi za postupak, a čije se izvođenje, s obzirom na okolnosti slučaja, pokazuje celishodnim.

Istraga se pokreće naredbom nadležnog javnog tužioca. Ta naredba donosi se pre ili neposredno posle prve dokazne radnje koju su preduzeli javni tužilac ili policija u predistražnom postupku, a najkasnije u roku od 30 dana od dana kada je javni tužilac obavešten o prvoj dokaznoj radnji koju je policija preduzela. U naredbi o sprovođenju istrage se moraju navesti: lični podaci osumnjičenog ako je poznat, opis dela iz koga proizlaze zakonska obeležja krivičnog dela, zakonski naziv krivičnog dela i okolnosti iz kojih proizilaze osnovi sumnje

U fazi istrage javni tužilac je obavezan da kontroliše poštovanje zakonitosti i ljudskih prava od strane policije i svih ostalih učesnika u istrazi.⁵⁰ Javni tužilac bi trebalo da daje instrukcije o trajanju istrage.⁵¹ Javni tužilac ne bi trebalo da započinje ili nastavlja krivično gonjenje ako se u fazi istrage pokaže da za to nema osnova.⁵²

Kada nađe da je stanje stvari u istrazi dovoljno razjašnjeno javni tužilac donosi naredbu o završetku istrage. Ta naredba se dostavlja osumnjičenom i njegovom braniocu, ako ga ima, a pored toga o završetku istrage obaveštava se i oštećeni. Ako javni tužilac ne završi istragu protiv osumnjičenog u roku od šest meseci, a kada je reč o krivičnom delu za koje je posebnim zakonom određeno da postupa javno tužilaštvo posebne nadležnosti u roku od jedne godine, dužan je da obavesti neposredno višeg javnog tužioca o razlozima zbog kojih istraga nije okončana. Neposredno viši javni tužilac dužan je da preduzme mere da se istraga okonča.

---

⁴⁸ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str 5, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tužilastva%20-%202016.pdf>, 19. septembar 2017.

⁴⁹ Isto, str. 115.

⁵⁰ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 21.

⁵¹ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 22.

⁵² Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 27.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva, sva tužilaštvima su u 2016. godini donela 5.156 naredbi o sprovođenju istrage.⁵³ Od navedenog broja, pred TOK je u odnosu na 173 lica doneta naredba o sprovođenju istrage, a iz ranijeg perioda u odnosu na 296 lica istraga je ostala nerešena.⁵⁴

3.3. Sporazumi javnog tužioca i okrivljenog

Zakonik okrivljenom postupku poznaje tri vrste sporazuma koji se mogu zaključiti između javnog tužioca i okrivljenog, to su:

1. sporazum o priznanju krivičnog dela,
2. sporazum o svedočenju okrivljenog i
3. sporazum o svedočenju osluđenog.

3.3.1. Sporazum o priznanju krivičnog dela

Sporazum o priznanju krivičnog dela javni tužilac i okrivljeni mogu zaključiti od donošenja naredbe o sprovođenju istrage pa do izjašnjenja optuženog o optužbi na glavnom pretresu. Prilikom zaključenja ovog sporazuma okrivljeni mora imati branioca. Sporazum o priznanju krivičnog dela sačinjava se u pisanom obliku.

U pogledu sadržine, sporazum sadrži obavezne i fakultativne elemente. Obavezni elementi su: 1) opis krivičnog dela koje je predmet optužbe; 2) priznanje okrivljenog da je učinio krivično delo koje je predmet sporazuma; 3) sporazum o vrsti, meri ili rasponu kazne ili druge krivične sankcije; 4) sporazum o troškovima krivičnog postupka, o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim delom i o imovinskopravnom zahtevu, ukoliko je podnet; 5) izjavu o odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke kojom je sud u potpunosti prihvatio sporazum, osim u slučajevima predviđenim Zakonikom o krivičnom postupku; 6) potpis stranaka i branioca. Fakultativni elementi sporazuma su: 1) izjavu javnog tužioca o odustajanju od krivičnog gonjenja za krivična dela koja nisu obuhvaćena sporazumom o priznanju krivičnog dela; 2) izjavu okrivljenog o prihvatanju obaveze propisanih Zakonikom o krivičnom postupku; 3) sporazum u pogledu imovine proistekle iz krivičnog dela koja će biti oduzeta od okrivljenog.

O sporazumu o priznanju krivičnog dela odlučuje sudija za prethodni postupak, a ako je sporazum podnet sudu nakon potvrđivanja optužnice onda predsednik veća. Odluka o sporazumu o priznanju krivičnog dela donosi se na ročištu na koje se pozivaju javni tužilac, okrivljeni i njegov branilac.

Sud može sporazum odbaciti, prihvatiti ili odbiti. Sud će rešenjem odbaciti sporazum o priznanju krivičnog dela ako sporazum ne sadrži neki od obaveznih elemenata ili kada na ročište ne dođe okrivljeni koji je uredno pozvan. Sud će presudom prihvatiti sporazum o

---

⁵³ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str. 7, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tužilastva%20-%20202016.pdf>, 19. septembar 2017.

⁵⁴ Isto, str. 116.

priznanju krivičnog dela i oglasiti okrivljenog krivim ako utvrdi: 1) da je okrivljeni svesno i dobrovoljno priznao krivično delo, odnosno krivična dela koja su predmet optužbe; 2) da je okrivljeni svestan svih posledica zaključenog sporazuma, a posebno da se odriče prava na suđenje i da prihvata ograničenje prava na ulaganje žalbe protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma; 3) da postoje i drugi dokazi koji nisu u suprotnosti sa priznanjem okrivljenog da je učinio krivično delo; 4) da je kazna ili druga krivična sankcija, odnosno druga mera u pogledu koje su javni tužilac i okrivljeni zaključili sporazum predložena u skladu sa krivičnim ili drugim zakonom. Razlozi za odbijanje sporazuma su: 1) da je nije ispunjen neki od uslova za prihvatanje sporazuma; 2) kada delo koje je predmet sporazuma nije krivično delo, a nema uslova za primenu mere bezbednosti; 3) kada je krivično gonjenje zastarelo, ili da je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje; 4) nema dovoljno dokaza za opravdanu sumnju da je okrivljeni učinio delo koje je predmet optužbe.

Protiv rešenja kojim se sporazum o priznanju krivičnog dela odbacuje ili odbija žalba nije dozvoljena, dok protiv presude kojom je prihvaćen sporazum o priznanju krivičnog dela žalba se može izjaviti u roku od osam dana od dana dostavljanja presude. Razlozi zbog kojih se može izjaviti žalba su ograničeni i znatno su restriktivniji u odnosu na one zbog kojih se žalba može izjaviti u redovnom postupku.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva, u Republici Srbiji, 2016. godini sporazume o priznanju krivičnog dela zaključeno je sa ukupno 4.934, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja porast za 12,49%.⁵⁵ Od tog broja Tužilaštvo za organizovani kriminal zaključilo je sporazum o priznanju krivičnog dela sa 88 lica, od čega je sud prihvatio 80 sporazuma, 1 sporazum je odbijen, dok je 7 sporazuma još nerešeno kod suda.⁵⁶

3.3.2. Sporazum o svedočenju okrivljenog

Sporazum o svedočenju okrivljenog može se zaključiti samo za krivična dela za koja je posebnim zakonom određeno da postupa javno tužilaštvo posebne nadležnosti. Javni tužilac i okrivljeni sporazum mogu zaključiti od donošenja naredbe o sprovođenju istrage pa do završetka glavnog pretresa. Sporazum se može zaključiti sa okrivljenim koji je u potpunosti priznao da je učinio krivično delo, pod uslovom da je značaj njegovog iskaza za otkrivanje, dokazivanje ili sprečavanje krivičnog dela pretežniji od posledica krivičnog dela koje je učinio (okrivljeni saradnik). Okrivljeni za koga postoji osnovana sumnja da je organizator organizovane kriminalne grupe ne može da zaključi ovaj sporazum. Prilikom zaključenja sporazuma okrivljeni mora imati branioca.

Javni tužilac će pre zaključenja sporazuma o svedočenju pozvati okrivljenog da u roku koji ne može biti duži od 30 dana, samostalno i svojeručno, što detaljnije i potpunije, istinito opiše sve što zna o krivičnom delu povodom kojeg se vodi postupak i o drugim delima u kojima postupa tužilac posebne nadležnosti. Sporazum o svedočenju se sačinjava u pisanom obliku i podnosi se sudu do završetka glavnog pretresa. Uz sporazum se prilaže i zapisnik o iskazu koji je okrivljeni dao. Okrivljeni saradnik je dužan da govori istinu i da ne

---

⁵⁵ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str. 80, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tužilastva%20-%202016.pdf>, 19. septembar 2017.

⁵⁶ Isto, 121.

prećuti ništa što mu je o predmetu suđenja poznato. Okrivljeni saradnik se ispituje nakon saslušanja optuženih i nakon ispitivanja se udaljava iz sudnice.

Sporazum o svedočenju okrivljenog, kao i kada je u pitanju sporazum o priznanju krivičnog dela, sadrži obavezne i fakultativne elemente. Obavezni elementi sporazuma su: 1) opis krivičnog dela koje je predmet optužbe; 2) izjavu okrivljenog da u potpunosti priznaje krivično delo, da će dati iskaz o svemu što mu je poznato o krivičnom delu za koje treba da svedoči i da ništa neće prećutati, da je upozoren na dužnosti da govori istinu, da se ne može pozivati na pogodnost oslobođenja od dužnosti svedočenja i oslobođenja od dužnosti odgovaranja na pojedina pitanja; 3) sporazum o vrsti i meri ili rasponu kazne ili druge sankcije koja će biti izrečena, o oslobođenju od kazne ili o obavezi javnog tužioca da odustane od krivičnog gonjenja okrivljenog u slučaju davanja iskaza na glavnom pretresu; 4) sporazum o troškovima krivičnog postupka, o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim delom i o imovinskopravnom zahtevu, ukoliko je podnet; 5) izjavu o odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke kojom je sud u potpunosti prihvatio sporazum; 6) potpis stranaka i branioca. Pored obaveznih, postoji i jedan fakultativni element sporazuma, to je da ovaj sporazum može da sadržati i sporazum u pogledu imovine proistekle iz krivičnog dela koja će biti oduzeta od okrivljenog.

O sporazumu o svedočenju okrivljenog odlučuje sudija za prethodni postupak, a ako je sporazum podnet sudu nakon potvrđivanja optužnice odluku donosi predsednik veća. Rešenje o odbacivanju, prihvatanju ili odbijanju sporazuma o svedočenju okrivljenog donosi se na ročištu na koje se pozivaju javni tužilac, okrivljeni i branilac. Razlozi za odbacivanje sporazuma o svedočenju okrivljenog su isti kao i oni koji se odnose na sporazum o priznanju krivičnog dela, kada sporazum ne sadrži neki od obaveznih elemenata ili kada na ročište ne dođe okrivljeni koji je uredno pozvan. Sud će rešenjem prihvatiti sporazum o svedočenju okrivljenog, ako utvrdi: 1) da je okrivljeni svesno i dobrovoljno pristao da svedoči; 2) da je okrivljeni u potpunosti svestan svih posledica zaključenog sporazuma, a posebno da se odriče prava na ulaganje žalbe protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma; 3) da je kazna ili druga sankcija ili mera, oslobođenje od kazne ili odustanak javnog tužioca od krivičnog gonjenja predložen u skladu sa odredbama ovog zakonika ili krivičnog zakona. Razlozi za odbijanje sporazuma su: 1) da je nije ispunjen neki od uslova za prihvatanje sporazuma; 2) kada delo koje je predmet sporazuma nije krivično delo, a nema uslova za primenu mere bezbednosti; 3) kada je krivično gonjenje zastarelo, ili da je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje; 4) nema dovoljno dokaza za opravdanu sumnju da je okrivljeni učinio delo koje je predmet optužbe.

Rešenje o prihvatanju sporazuma o svedočenju okrivljenog obavezuje prvostepeni i sud pravnog leka prilikom donošenja odluke o krivičnoj sankciji, o troškovima krivičnog postupka, o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim delom, o imovinskopravnom zahtevu i o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, pod uslovom da je okrivljeni saradnik u potpunosti ispunio obaveze iz sporazuma.

3.3.3. Sporazum o svedočenju osuđenog

Javni tužilac i osuđeni mogu zaključiti sporazum o svedočenju, ako je značaj iskaza osuđenog za otkrivanje, dokazivanje ili sprečavanje krivičnih dela u kojima postupa tužilac

posebne nadležnosti pretežniji od posledica krivičnog dela za koje je osuđen (osuđeni saradnik). Za osuđenog saradnika ne može biti predloženo lice koje je osuđeno kao organizator organizovane kriminalne grupe. Sporazum o svedočenju se sačinjava u pisanom obliku i podnosi se sudu do završetka glavnog pretresa. Prilikom zaključenja sporazuma osuđeni mora imati branioca.

Sporazum o svedočenju osuđenog, za razliku od prethodna dva sporazuma, sadrži samo obavezne elemente: 1) opis krivičnog dela koje je predmet optužbe; 2) izjavu osuđenog da će dati iskaz o svemu što mu je poznato o krivičnom delu koje je predmet sporazuma i da ništa neće prećutati, da je upozoren na dužnost da govori istinu i da se ne može pozivati na pogodnost oslobođenja od dužnosti svedočenja i oslobođenja od dužnosti odgovaranja na pojedina pitanja; 3) sporazum o vrsti i meri ili rasponu umanjenja kazne ili druge sankcije ili o oslobođenju od kazne osuđenog u slučaju davanja iskaza na glavnom pretresu u skladu sa svojim obavezama; 4) izjavu javnog tužioca da će u roku od 30 dana od dana pravosnažnog okončanja postupka osuđujućom presudom u kojem je osuđeni dao iskaz u skladu sa obavezama podneti zahtev za ublažavanje kazne; 5) izjavu o odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma o svedočenju, kada je sud u potpunosti prihvatio sporazum; 6) potpis stranaka i branioca.

O sporazumu o svedočenju osuđenog odlučuje sudija za prethodni postupak, a ako je sporazum podnet sudu nakon potvrđivanja optužnice odluku donosi predsednik veća. Rešenje o odbacivanju, prihvatanju ili odbijanju sporazuma o svedočenju osuđenog donosi se na ročištu na koje se pozivaju javni tužilac, osuđeni i branilac. Rešenje o prihvatanju sporazuma o svedočenju osuđenog obavezuje sud prilikom donošenja odluke o krivičnoj sankciji u ponovljenom postupku, pod uslovom da je osuđeni saradnik u potpunosti ispunio obaveze iz sporazuma.

3.4. Optuženje

Javni tužilac podiže optužnicu kada postoji opravdana sumnja da je određeno lice učinilo krivično delo. Optužnica se podiže u roku od 15 dana od kada je završena istraga. U naročito složenim predmetima ovaj rok se može, na osnovu odobrenja neposredno višeg javnog tužioca, produžiti za još 30 dana.

Zakonik o krivičnom postupku precizno definiše sve elemente koje optužnica mora da sadrži, to su: 1) ime i prezime okrivljenog sa ličnim podacima i podacima o tome da li se i od kad nalazi u pritvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je pre podizanja optužnice pušten na slobodu, onda koliko je proveo u pritvoru; 2) opis dela iz kog proizilaze zakonska obeležja krivičnog dela, vreme i mesto izvršenja krivičnog dela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično delo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično delo što tačnije odredi; 3) zakonski naziv krivičnog dela, sa navođenjem odredaba zakona koje se po predlogu tužioca imaju primeniti; 4) označenje suda pred kojim će se održati glavni pretres; 5) predlog o dokazima koje treba izvesti na glavnom pretresu, uz naznačenje imena svedoka i veštaka, spisa i predmeta koji služe za dokaz; 6) obrazloženje u kome će se prema rezultatu istrage opisati stanje stvari, navesti dokazi kojima se utvrđuju činjenice koje su predmet

dokazivanja, izneti odbrana okrivljenog i stanovište tužioca o navodima odbrane. Ako se okrivljeni nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi pritvor, a ako se nalazi u pritvoru, može se predložiti da se pusti na slobodu. Jednom optužnicom može se obuhvatiti više krivičnih dela ili više okrivljenih samo ako se prema svim okrivljenima može sprovesti jedinstveni postupak i doneti jedna presuda.

Optužnica se podnosi veću nadležnog suda u onoliko primeraka koliko ima okrivljenih i njihovih branilaca i jedan primerak za sud. Uz optužnicu, veću se dostavljaju i spisi sačinjeni tokom istrage od strane javnog tužioca. Odmah po prijemu optužnice veće će ispitati da li je optužnica propisno sastavljena. Ukoliko veće suda ustanovi da optužnica nije propisno sastavljena vratiće je tužiocu da u roku od tri dana ispravi nedostatke. Ukoliko je optužnica propisno sastavljena dostavlja se okrivljenom i njegovom braniocu. Okrivljeni ima pravo da podnese pisani odgovor na optužnicu u roku od osam dana od dana dostavljanja optužnice. Veće suda, po službenoj dužnosti ispituje optužnicu. Sud za ovu radnju ima rok od 15 dana od isteka roka za podnošenje odgovora na optužnicu. Ukoliko veće utvrdi da je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari da bi se ispitala osnovanost optužnice, narediće da se istraga dopuni, odnosno sprovede ili da se prikupe određeni dokazi. Pored toga, ispitujući optužnicu, veće suda može rešenjem odlučiti da nema mesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja kada ustanov postojanje neke od sledećih činjenica: 1) delo koje je predmet optužbe nije krivično delo, a nema uslova za primenu mere bezbednosti; 2) da je krivično gonjenje zastarelo, ili da je delo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje; 3) nema dovoljno dokaza za opravdanu sumnju da je okrivljeni učinio delo koje je predmet optužbe. Ako ne donese nijedno od navedenih rešenje veće suda će rešenjem potvrditi optužnicu. Protiv svih rešenja veća može se izjaviti žalba.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva, u 2016. godini optuženo je ukupno 41. 547 lica,⁵⁷ od čega je Tužilaštvo za organizovani kriminal podiglo optužnice protiv 177 lica.⁵⁸

3.5. Zastupanje optužnice pred sudom

Nakon potvrđivanja glavnog pretresa, prema odredbama ZKP, započinje sledeća faza krivičnog postupka, to je glavni pretres. U prirem glavnog pretresa sprovodi se pripremno ročište na kojem se stranke izjašnjavaju o predmetu optužbe, obrazlažu se dokazi koji će biti izvedeni na glavnom pretresu i predlažu novi dokazi, utvrđuju se činjenična i pravna pitanja koja će biti predmet raspravljanja na glavnom pretresu, odlučuje se o sporazumu o priznanju krivičnog dela, o pritvoru i o obustavi krivičnog postupka, kao i o drugim pitanjima za koja sud oceni da su od značaja za održavanje glavnog pretresa. Po okončanju pripremnog ročišta započinje se pripremanje za održavanje glavnog pretresa, a nakon toga se zakazuje i održava glavni pretres. Posle objavljivanja da je glavni pretres završen, veće će se povući na većanje i glasanje radi donošenja odluke.

U ovoj fazi krivičnog postupka javni tužilac ima pravo i obavezu da zastupa optužnicu pred sudom, kao i da preuzima i druge radnje propisane Zakonikom o krivičnom

---

⁵⁷ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str. 8, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tužilastva%20-%202016.pdf>, 19. septembar 2017.

⁵⁸ Isto, str. 116.

postupku. Tu u prvom redu spada čitanje i obrazlaganje optužnice na pripremnom ročištu i glavnom pretresu, predlaganje dokaza, obrazlaganje predloženih dokaza, predlaganje da sud odredi neku od mera za prisustvo okrivljenog i nesmetano vođenje krivičnog postupka, iznošenje završne reči itd. Pored toga, s obzirom na to da tužilaštvo u potpunosti raspolaže optužbom, javni tužilac je ovlašćen da precizira ili izmeni optužnicu, kao i da odustane od dela ili cele optužnice.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva, u 2016. godini sudovi su doneli presude prema 42.862 lica.⁵⁹ Od tog broja u postupcima organizovanog kriminala protiv 195 lica izrečena je osuđujuća presuda, a u odnosu na 63 lica doneta je oslobađajuća presuda, dok je u odnosu na 1 lice doneta odbijajuća presuda.⁶⁰

3.6. Pravni lekovi

U toku krivičnog postupka javni tužilac je ovlašćen da podnosi redovne i vanredne pravne lekove. Redovni pravni lek je žalba, koja se može izjaviti na presudu I rešenje. Vanredni pravni lekovi su zahtev za ponavljanje krivičnog postupka i zahtev za zaštitu zakonitosti.

3.7. Ostale radnje

Pored nadležnosti koju određuje ZKP, u postupcima koji se vode za krivična dela organizovanog kriminala i korupcije, tužilaštvo je nadležno i da preduzima sve zakonom predviđene radnje u postupcima za otkrivanje, oduzimanje i upravljanje imovinom proisteklom iz krivičnog dela, kako je to propisano odredbama Zakona o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela.⁶¹ U postupcima međunarodne pravne pomoći, tužilaštvo je nadležno da preduzima sve zakonom predviđene radnje, prema odredbama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima,⁶² ali i međunarodnim ugovorima.

4. DOKAZIVANJE KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

U Republici Srbiji predmet dokazivanja su činjenice koje čine obeležje krivičnog dela, ili od kojih zavisi primena neke druge odredbe krivičnog zakona, ili činjenice od kojih zavisi primena odredaba krivičnog postupka. Za razliku od predmeta dokazivanja, ne dokazuju se činjenice za koje sud oceni da su opštepoznate, u dovoljnoj meri raspravljene, da

---

⁵⁹ Republičko javno tužilaštvo, *Rad javnih tužilaštava na suzbijanju kriminaliteta i zaštiti ustavnosti i zakonitosti u 2016. godini*, str. 8, <http://www.rjt.gov.rs/docs/Rad%20javnih%20tuzilastva%20-%202016.pdf>, 19. septembar 2017.

⁶⁰ Isto, str. 116.

⁶¹ Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, "Službeni glasnik RS", br. 32/13 i 94/16

⁶² Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, "Službeni glasnik RS", br. 20/09

ih okrivljeni priznaje na način koji ne zahteva dalje dokazivanje ili da saglasnost stranaka o tim činjenicama nije u suprotnosti sa drugim dokazima.

Dokazi se prikupljaju i izvode u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku. Teret dokazivanja optužbe je na tužiocu. Sud izvodi dokaze na predlog stranaka, s tim što može dati nalog stranci da predloži dopunske dokaze ili izuzetno sam odrediti da se takvi dokazi izvedu, ako oceni da su izvedeni dokazi protivrečni ili nejasni i da je to neophodno da bi se predmet dokazivanja svestrano raspravio. Odluke sudovan se ne mogu zasnivati na dokazima koji su, neposredno ili posredno, sami po sebi ili prema načinu pribavljanja u suprotnosti sa Ustavom, zakonom ili opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima, osim u postupku koji se vodi zbog pribavljanja takvih dokaza.

Sa aspekta međunarodnih standarda, javni tužilac ne sme da prezentuje dokaze, za koje zna ili osnovano sumnja, da su prikupljeni protivzakonitim metodama.⁶³ U slučaju sumnje u legalnost metoda koje su korišćene za prikupljanje dokaza, javni tužilac se ima obratiti sudu, koji će odlučiti o prihvatljivosti takvih dokaza.⁶⁴

Postoje dve vrste procesnih instituta kojima tužilaštvo može da dokazuje krivična dela korupcije i organizovanog kriminala, to su dokazne radnje i posebne dokazne radnje. Obe grupe procesnih instituta regulisane su Zakonikom o krivičnom postupku.

4.1. Dokazne radnje

Dokazne radnje su procesni instiuti koji stoje na raspolaganju tužiocu, a pomoću kojih se dokazuju sva krivična dela. Za razliku od dokaznih radnji posebnim dokaznim radnjama se mogu dokazivati samo određene grupe krivičnih dela. Dokazne radnje su: saslušanje okrivljenog, ispitivanje svedoka, veštačenje, uviđaj, rekonstrukcija događaja, isprave, uzimanje uzoraka, provera računa i sumnjivih transakcija, privremeno oduzimanje predmeta i pretresanje.

4.2. Posebne dokazne radnje

Kao i u većina savremenih pravnih sistema, u Republici Srbiji postoji potreba za zaštitom privatnosti i ostalih ljudskih prava s jedne strane, i potreba za otkrivanjem i procesuiranjem teških krivičnih dela s druge strane. Da bi se pomirile ove dve naizgled nepomirljive protivrečnosti, Zakonik o krivičnom postupku u cilju otkrivanja i dokazivanja najtežih krivičnih dela propisuje posebne dokazne radnje. Njima se, u odnosu na dokazne radnje, u većoj meri zadire u ljudske prava i slobode, ali se zbog toga ne mogu koristiti radi otkrivanja i dokazivanja svih, već samo najtežih krivičnih dela. U cilju zaštite ljudskih sloboda i prava, propisano je da posebne dokazne radnje, izuzev kontrolisanih isporuka, može odrediti samo sud.

---

⁶³ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 28.

⁶⁴ Council of Europe, „The Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System-Recommendation Rec(2000)19“, para. 28.

Posebne dokazne radnje su: tajni nadzor komunikacije, tajno praćenje i snimanje, simulovani poslovi, računarsko pretraživanje podataka, kontrolisana isporuka i prikriveni islednik.

Posebne dokazne radnje mogu se odrediti samo u odnosu na tačno određena krivična dela. One se mogu primeniti u odnosu na sva krivična dela organizovanog kriminala i izuzev pojedinih najlakših gotovo sva krivična dela korupcije. Posebne dokazne radnje se mogu primeniti samo ako se na drugi način se ne mogu prikupiti dokazi za krivično gonjenje ili bi njihovo prikupljanje bilo znatno otežano. Posebne dokazne radnje se izuzetno mogu odrediti i prema licu za koje postoje osnovi sumnje da priprema krivično dela, a okolnosti slučaja ukazuju da se na drugi način krivično delo ne bi moglo otkriti, sprečiti ili dokazati ili bi to izazvalo nesrazmerne teškoće ili veliku opasnost. Prilikom odlučivanja o određivanju i trajanju posebnih dokaznih radnji organ postupka ima obavezu da posebno ceni da li bi se isti rezultat mogao postići na način kojim se manje ograničavaju prava građana.

Da bi se izbegle zloupotrebe, Zakonik o krivičnom postupku reguliše i slučajni nalaz. Tako, predviđeno je da ako je preduzimanjem posebnih dokaznih radnji prikupljen materijal o krivičnom delu ili učiniocu koji nije bio obuhvaćen odlukom o određivanju posebnih dokaznih radnji, takav materijal se može koristiti u postupku samo ako se odnosi na krivično delo u odnosu na koje se inače može koristiti posebna dokazna radnja.

4.2.1. Tajni nadzor komunikacije

U okviru tajnog nadzora komunikacija⁶⁵ sud može odrediti nadzor i snimanje komunikacije koja se obavlja putem telefona ili drugih tehničkih sredstava ili nadzor elektronske ili druge adrese osumnjičenog i zaplenu pisama i drugih pošiljki.

Tajni nadzor komunikacije određuje sudija za prethodni postupak obrazloženom naredbom. Tajni nadzor komunikacije može trajati tri meseca, a zbog neophodnosti daljeg prikupljanja dokaza se može produžiti najviše za još tri meseca. Kada su u pitanju krivična dela organizovanog kriminala i ratnih zločina tajni nadzor može se izuzetno produžiti još najviše dva puta u trajanju od po tri meseca. U svakom slučaju sprovođenje nadzora se prekida čim prestanu razlozi za njegovu primenu.

Ovu meru sprovodi policija, Bezbednosno-informativna agencija ili Vojnobezbednosna agencija. O sprovođenju tajnog nadzora komunikacije sačinjavaju se dnevni izveštaji koji se zajedno sa prikupljenim snimcima komunikacije, pismima i drugim pošiljkama koje su upućene osumnjičenom ili koje on šalje dostavljaju sudiji za prethodni postupak i javnom tužiocu na njihov zahtev.

Po završetku tajnog nadzora komunikacije, sudiji za prethodni postupak dostavljaju se snimci komunikacije, pisma i druge pošiljke i poseban izveštaj koji sadrži: vreme početka i završetka nadzora, podatke o službenom licu koje je nadzor sprovelo, opis tehničkih sredstava koja su primenjena, broj i raspoložive podatke o licima obuhvaćenim nadzorom i ocenu o svrsishodnosti i rezultatima primene nadzora.

---

⁶⁵ Članovi 166 – 170. ZKP.

4.2.2. Tajno praćenje i snimanje

Tajno praćenje i snimanje⁶⁶ osumnjičenog može se odrediti samo radi odrediti tajno praćenje i snimanje osumnjičenog radi: otkrivanja kontakata ili komunikacije osumnjičenog na javnim mestima i mestima na kojima je pristup ograničen ili u prostorijama, osim u stanu; utvrđivanja istovetnosti lica ili lociranja lica ili stvari.

Mesta ili prostorije na kojima se obavlja tajno praćenje i snimanje, odnosno prevozna sredstva drugih lica mogu biti predmet tajnog nadzora i snimanja samo ako je verovatno da će osumnjičeni tu biti prisutan ili da koristi ta prevozna sredstva. Naredbu o tajnom praćenju i snimanju donosi sudija za prethodni postupak, a izvršava je policija, Bezbednosno-informativna agencija ili Vojnobezbednosna agencija. O sprovođenju tajnog praćenja i snimanja sačinjavaju se dnevni izveštaji koji se zajedno sa prikupljenim snimcima dostavljaju sudiji za prethodni postupak i javnom tužiocu, na njihov zahtev.

Po završetku tajnog praćenja i snimanja sudiji za prethodni postupak dostavljaju se snimci zajedno sa izveštajem koji, između ostalog, mora da sadrži ocenu o svrsishodnosti i rezultatima primene nadzora.

4.2.3. Simulovani poslovi

Simulovani poslovi⁶⁷ predstavljaju simulovanu kupovinu, prodaju ili pružanje poslovnih usluga, odnosno simulovano davanje ili primanje mita. Njihovo sprovođenje može trajati tri meseca, a zbog neophodnosti daljeg prikupljanja dokaza može se produžiti najviše za tri meseca. Ako je reč o krivičnim delima organizovanog kriminala ili ratnih zločina zaključenje simulovanih poslova se može izuzetno produžiti još najviše dva puta u trajanju od po tri meseca. Zaključenje simulovanih poslova se prekida čim prestanu razlozi za njihovu primenu.

Naredbu sudije za prethodni postupak izvršava, po pravilu, ovlašćeno lice policije, Bezbednosno-informativne agencije ili Vojnobezbednosne agencije, a ako to zahtevaju posebne okolnosti slučaja i drugo ovlašćeno lice. O sprovođenju simulovanih poslova sačinjavaju se dnevni izveštaji koji se zajedno sa prikupljenim snimcima dostavljaju sudiji za prethodni postupak i javnom tužiocu, na njihov zahtev.

Ovlašćeno lice koje zaključuje simulovani posao ne čini krivično delo ako je radnja koju preduzima krivičnim zakonom predviđena kao radnja krivičnog dela, s tim da je zabranjeno i kažnjivo da ovlašćeno lice podstrekava drugog na izvršenje krivičnog dela.

Po zaključenju simulovanih poslova državni organ koji je sproveo simulovani posao dostavlja sudiji za prethodni postupak celokupnu dokumentaciju o preduzetoj posebnoj dokaznoj radnji, optičke, tonske ili elektronske zapise i druge dokaze i poseban izveštaj koji sadrži: vreme zaključenja simulovanih poslova, podatke o licu koje je simulovane poslove zaključilo osim ako je to učinio prikriveni islednik, opis tehničkih sredstava koja su primenjena, broj i raspoložive podatke o licima uključenim u zaključenje simulovanih poslova.

---

⁶⁶ Članovi 171 – 173. ZKP.

⁶⁷ Članovi 174 – 177. ZKP.

4.2.4. Računarsko pretraživanje podataka

Ova posebna dokazna radnja sastji se u računarskom pretraživanju⁶⁸ već obrađenih ličnih i drugih podataka i njihovom poređenju sa podacima koji se odnose na osumnjičenog i krivično delo. Ono može trajati najviše tri meseca, a zbog neophodnosti daljeg prikupljanja dokaza može se izuzetno produžiti još najviše dva puta u trajanju od po tri meseca. Sprovođenje računarskog pretraživanja podataka se prekida čim prestanu razlozi za njegovu primenu.

Naredbu sudije za prethodni postupak izvršava policija, Bezbednosno-informativna agencija, Vojnobezbednosna agencija, carinske, poreske ili druge službe ili drugi državni organ, odnosno pravno lice koje na osnovu zakona vrši javna ovlašćenja. Po završetku računarskog pretraživanja podataka sudiji za prethodni postupak dostavlja se izveštaj koji sadrži: podatke o vremenu početka i završetka računarskog pretraživanja podataka, podatke koji su pretraženi i obrađeni, podatke o službenom licu koje je sprovelo posebnu dokaznu radnju, opis primenjenih tehničkih sredstava, podatke o obuhvaćenim licima i rezultatima primenjenog računarskog pretraživanja podataka.

4.2.5. Kontrolisana isporuka

Kontrolisanom isporukom,⁶⁹ kao posebnom dokaznom radnjom, dozvoljava se da, uz znanje i pod nadzorom nadležnih organa, nezakonite ili sumnjive pošiljke budu isporučene u okviru teritorije Republike Srbije, odnosno da uđu, pređu ili izađu sa teritorije Republike Srbije. Za razliku od ostalih dokaznih radnji, kontrolisanu isporuku određuje javni tužilac naredbom. Kontrolisana isporuka sprovodi se uz saglasnost nadležnih organa zainteresovanih država i na osnovu uzajamnosti, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima kojima se detaljnije uređuje njen sadržaj.

Po izvršenju kontrolisane isporuke policija, odnosno drugi državni organ dostavlja javnom tužiocu izveštaj koji sadrži: podatke o vremenu početka i završetka kontrolisane isporuke, podatke o službenom licu koje je sprovelo radnju, opis primenjenih tehničkih sredstava, podatke o obuhvaćenim licima i rezultatima primenjene kontrolisane isporuke.

4.2.6. Prikriveni islednik

Posebnu dokaznu radnju angažovanja prikrivenog islednika⁷⁰ određuje sudija za prethodni postupak obrazloženom naredbom, koja sadrži podatke o licima i grupi prema kojima se primenjuje, opis mogućih krivičnih dela, način, obim, mesto i trajanje posebne dokazne radnje. U naredbi može biti određeno da prikriveni islednik može upotrebiti tehnička sredstva za fotografisanje ili tonsko, optičko ili elektronsko snimanje.

---

⁶⁸ Članovi 178 – 180. ZKP.

⁶⁹ Članovi 181 – 182. ZKP.

⁷⁰ Članovi 183 – 187. ZKP.

Prikrivenog islednika pod pseudonimom ili šifrom određuje ministar nadležan za unutrašnje poslove, direktor Bezbednosno-informativne agencije ili direktor Vojnobezbednosne agencije, odnosno lice koje oni ovlaste. To je, po pravilu, ovlašćeno službeno lice organa unutrašnjih poslova, Bezbednosno-informativne agencije ili Vojnobezbednosne agencije, a ako to zahtevaju posebne okolnosti slučaja i drugo lice, koje može biti i strani državljanin. Radi zaštite identiteta prikrivenog islednika, nadležni organi mogu izmeniti podatke u bazama podataka i izdati lične isprave sa izmenjenim podacima. Ovi podaci predstavljaju tajne podatke. Zabranjeno je i kažnjivo da prikriveni islednik podstrekava na izvršenje krivičnog dela.

Prikriveni islednik se pod šifrom ili pseudonimom može, izuzetno, ispitati u krivičnom postupku kao svedok, s tim da se sudska odluka se ne može zasnivati isključivo ili u odlučujućoj meri na iskazu prikrivenog islednika. Ispitivanje će se obaviti tako da se strankama i braniocu ne otkrije istovetnost prikrivenog islednika.

5. KRIVČNOPRAVNI ASPEKTI KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Sa aspekta krivičnog-materijalnog prava, Krivični zakonik⁷¹ propisuje niz krivičnih dela kojima se sankcionišu korupcija i organizovani kriminala. Reč je o dve grupe krivičnih dela. Prva grupa je ona koja reguliše krivična dela iz oblasti organizovanog kriminala, a drugu grupu čine krivična dela u oblasti korupcije.

Posebno treba napomenuti da pored fizičkih lica, za krivično delo može odgovarati i pravno lice. Kako je to određeno Zakonom o odgovornosti pravnih lica za krivično delo,⁷² pravno lice odgovara za krivično delo koje u okviru svojih poslova, odnosno ovlašćenja učini odgovorno lice u nameri da za pravno lice ostvari korist.

5.1. Krivična dela organizovanog kriminala

Krivični zakonika delovanje organizovane kriminalne grupe propisuje kao kvalifikatornu okolnost pojedinih krivičnih dela. To znači da je u inkriminaciji propisana stroža kazna kada je krivično delo učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe. Pored toga što propisuje kao kvalifikatornu okolnost organizovanu kriminalnu grupu, Krivični zakonik određuje i njenu definiciju. Tako, prema slovu zakona organizovana kriminalna grupa je grupa od tri ili više lica, koja postoji određeno vreme i deluje sporazumno u cilju vršenja jednog ili više krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna, radi neposrednog ili posrednog sticanja finansijske ili druge koristi.⁷³

---

⁷¹ Krivični zakonik (u daljem tekstu KZ), „Službeni glasnik RS”, br. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108014 i 94/16.

⁷² Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivično delo, "Službeni glasnik RS", br. 97/08.

⁷³ Član 112. tač. 35. KZ.

Najznačajnije krivično delo kojim se sankcionše postupanje u okviru organizovane kriminalne grupe je krivično delo udruživanja radi vršenja krivičnih dela.⁷⁴ Osnovni oblik krivičnog dela sastoji se u organizovanju grupu koja ima za cilj vršenje krivičnih dela za koje se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, ako zakonom za takvo organizovanje nije predviđena teža kazna. Sankcija za ovaj oblik krivičnog dela je kazna zatvora od šest meseci do pet godina. Teži oblik krivičnog dela postojaće ukoliko učinilac organizuje organizovanu kriminalnu grupu, ako zakonom za takvo organizovanje nije predviđena teža kazna. U tom slučaju zaprećena je kazna od jedne do osam godina zatvora. Pored organizatora zakonodavac previđa kažnjavane i pripadnika organizovane kriminalne grupe. Za pripadništvo organizovanoj kriminalnoj grupi zaprećena je kazna zatvora od šest meseci do pet godina. Poseban teži oblik ovog krivičnog dela postojaće ako se delo odnosi na grupu ili organizovanu kriminalnu grupu, koja ima za cilj vršenje krivičnih dela za koje se može izreći kazna zatvora od dvadeset godina ili zatvor od trideset do četrdeset godina. U tom slučaju organizator grupe ili organizovane kriminalne grupe će se kazniti zatvorom najmanje deset godina ili zatvorom od trideset do četrdeset godina, a pripadnik grupe ili organizovane kriminalne grupe zatvorom od šest meseci do pet godina. Organizator grupe ili organizovane kriminalne grupe koji otkrivanjem grupe ili organizovane kriminalne grupe ili na drugi način spreči izvršenje krivičnih dela radi čijeg vršenja je grupa ili organizovana kriminalna grupa organizovana, kazniće se zatvorom do tri godine, a može se i osloboditi od kazne. Pripadnik grupe ili organizovane kriminalne grupe koji otkrije grupu ili organizovanu kriminalnu grupu pre nego što je u njenom sastavu ili za nju učinio neko krivično delo, radi čijeg vršenja je grupa ili organizovana kriminalna grupa organizovana, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine, a može se i osloboditi od kazne.

Treba napomenuti da kažnjavanje za krivično delo udruživanje radi vršenja krivičnih dela ne predstavlja smetnju za procesuiranje organizatora i članova grupe i za sva druga krivična dela koja organizovana kriminalna grupa učini. Prema stavu sudske prakse, izuzetak od ovog pravila postojaće kada se postojanje organizovane kriminalne grupe propisuje kao kvalifikovani oblik posebnog krivičnog dela, u tom slučaju učinilac može biti kažnjen samo za kvalifikovani oblik krivičnog dela, ali ne i za krivično delo udruživanja radi vršenja krivičnih dela. Ovo stoga što bi u tom slučaju postojalo dvostrko kažnjavanje zbog iste okolnosti.

Pored krivičnog dela udruživanja radi vršenja krivičnih dela, postojanje organizovane kriminalne grupe propisuje se kao kvalifikatorna okolnost i kod niza drugih krivičnih dela. Tako, krivično delo otimce⁷⁵ čini onaj ko silom, pretnjom, obmanom ili na drugi način odvede ili zadrži neko lice u nameri da od njega ili drugog lica iznudi novac ili kakvu drugu imovinsku korist ili da njega ili koga drugog prinudi da nešto učini, ne učini ili trpi. Za ovaj oblik krivičnog dela propisana je kazna zatvora od dve do deset godina, a ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od najmanje pet godina.

Krivično delo prinude⁷⁶ vrši onaj ko drugog silom ili pretnjom prinudi da nešto učini ili ne učini ili trpi. Za osnovni oblik krivičnog dela propisana je kazna zatvora do tri godine. Ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.

---

⁷⁴ Član 346. KZ.

⁷⁵ Član 134. KZ.

⁷⁶ Član 135. KZ.

Oduzimanje maloletnog lica,⁷⁷ takođe predviđa organizovanu kriminalnu grupu kao kvalifikovani oblik krivičnog dela. Osnovni oblik čini onaj ko maloletno lice protivpravno zadrži ili oduzme od roditelja, usvojioca, staraoca ili drugog lica, odnosno ustanove, kojima je ono povereno ili onemogućava izvršenje odluke kojom je maloletno lice povereno određenom licu. U ovom slučaju zaprećena je novčana kazna ili zatvor do tri godine. Ako je delo učinjeno iz koristoljublja ili drugih niskih pobuda ili je usled dela teže ugroženo zdravlje, vaspitanje ili školovanje maloletnog lica ili je delo učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.

Krivično delo promene porodičnog stanja⁷⁸ vrši onaj ko podmetanjem, zamenom ili na drugi način promeni porodično stanje deteta. Ovo krivično delo može se izvršiti i tako što lekar zdravstvene ustanove proglasi umrlim živo novorođenče radi promene porodičnog stanja. Za ovaj oblik krivičnog dela zaprećena je kazna zatvora od šest meseci do pet godina. Ukoliko je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe zaprećena je kazna zatva od jedne do deset godina.

Pet krivičnih dela protiv imove propisuje organizovanu kriminalnu grupu kao kvalifikovani oblik krivičnog dela. to su: teška krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, iznuda u ucena. Teška krađa⁷⁹ će postojati kada je krađa izvršena: 1) obijanjem ili provaljivanjem zatvorenih zgrada, stanova, soba, kasa, ormana ili drugih zatvorenih prostora ili savlađivanjem mehaničkih, elektronskih ili drugih većih prepreka; 2) od strane grupe; 3) na naročito opasan ili naročito drzak način; 4) od strane lica koje je pri sebi imalo kakvo oružje ili opasno oruđe radi napada ili odbrane; 5) za vreme požara, poplave, zemljotresa ili drugog udesa; 6) iskorišćavanjem bespomoćnosti ili drugog teškog stanja nekog lica. Za osnovni oblik krivičnog dela zaprećena je zatvorska kazna od jedne do osam godina. Kada je ovo krivično delo učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe učinilac će se kazniti zatvorom od dve do deset godina. Razbojničku krađu⁸⁰ vrši onaj ko je na delu krađe zatečen, pa u nameri da ukradenu stvar zadrži, upotrebi silu protiv nekog lica ili pretnju da će neposredno napasti na život ili telo. Za ovo delo učinilac se može kazniti zatvorom od jedne do deset godina. Ako je delo učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje pet godina.

Ko upotrebom sile protiv nekog lica ili pretnjom da će neposredno napasti na život ili telo oduzme tuđu pokretnu stvar u nameri da njenim prisvajanjem sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist, čini krivično delo razbojništva.⁸¹ Za ovo delo učinilac će se kazniti zatvorom od dve do deset godina. Ako je delo iz učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe učinilac će se kazniti zatvorom najmanje pet godina. Krivično delo Iznude⁸² vrši onaj ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist, silom ili pretnjom prinudi drugog da nešto učini ili ne učini na štetu svoje ili tuđe imovine. Za ovaj oblik iznude zaprećena je kazna zatvora od jedne do osam godina. Ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe učinilac će se kazniti zatvorom od najmanje pet godina. Ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist zapreti drugom da će protiv njega ili njemu bliskog lica otkriti nešto što bi njihovoj časti ili ugledu škodilo i time ga prinudi da nešto učini ili ne učini na štetu svoje ili tuđe imovine, vrši krivično delo

---

⁷⁷ Član 191. KZ.

⁷⁸ Član 192. KZ.

⁷⁹ Član 204. KZ.

⁸⁰ Član 205. KZ.

⁸¹ Član 206. KZ.

⁸² Član 214. KZ.

ucene.⁸³ Za osnovni oblik zaprećena je kazna zatvora od šest meseci do pet godina, a ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.

Krivično delo neovlašćene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga⁸⁴ takođe može biti učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe. Osnovni oblik krivičnog dela sastoji se u neovlašćenoj proizvodnji, prerađivanju, prodaji ili nuđenju na prodaju ili radi prodaje kupovini, držanju ili prenosu ili posredovanju u prodaji ili kupovini ili na drugi način neovlašćenom stavljanju u promet supstance ili preparate koji su proglašeni za opojne droge. Zaprećena kazna je zatvor od tri do dvanaest godina. Ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od najmanje deset godina.

Krivični zakonik inkriminiše organizovanu kriminalnu grupu i kod jednog krivičnog dela protiv ustavnog uređenja, to je udruživanje radi protivustavne delatnosti.⁸⁵ Radnja izvršenja ovog krivičnog dela sastoji se u stvaranju grupe ili organizovane kriminalne grupe radi vršenja nekog od krivičnih dela: ugrožavanja nezavisnosti, priznavanja kapitulacije ili okupacije, ugrožavanja teritorijalne celine, napada na ustavno uređenje, pozivanja na nasilnu promenu ustavnog uređenja, ubistvo predstavnika najviših državnih organa, diverzije ili sabotaže. Organizator, odnosno lice koje stvori ovakvu grupu kazniće se kaznom propisanom za delo za čije vršenje je organizovana kriminalna grupa organizovana, a pripadnik organizovane kriminalne grupe kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina. Krivično delo predviđa i privilegovane oblike. Tako, učinilac dela koji otkrivanjem grupe ili organizovane kriminalne grupe ili na drugi način spreči izvršenje krivičnih dela kazniće se zatvorom do tri godine, a može se i osloboditi od kazne. Takođe, pripadnik organizovane kriminalne grupe koji je otkrije pre nego što je u njenom sastavu ili za nju učinio neko krivično delo kazniće se zatvorom do jedne godine, a može se i osloboditi od kazne.

Jedan od više propisanih oblika krivičnog dela nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenja ljudi,⁸⁶ sastoji se u postupanju učinioaca koji u nameri da sebi ili drugom pribavi kakvu korist, omogućava drugom nedozvoljeni prelaz granice Srbije ili nedozvoljeni boravak ili tranzit kroz Srbiju. Za ovaj oblik propisana je kazna zatvora od jedne do osam godina. Ako je delo učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do petnaest godina.

Zakonodavac propisuje i četiri krivična dela protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, koja se mogu učiniti od strane organizovane kriminalne grupe, to su: organizovanje i podsticanje na izvršenje genocida i ratnih zlocina, trgovina ljudima, trgovina maloletnim licima radi usvojenja i finansiranje terorizma. Tako, ko organizuje organizovanu kriminalnu grupu, ili pak postane pripadnik organizovane kriminalne grupe, koja je formirana radi vršenja krivičnih dela genocida i ratnih zlocina, učinio je krivično delo organizovanja i podsticanja na izvršenje genocida i ratnih zlocina.⁸⁷ Za organizatora propisana je kazna od najmanje pet godina, a za pripadnika od dve do deset godina zatvora, s tim da se kazna se može ublažiti organizatoru koji spreči izvršenje krivičnih dela, kao i pripadniku koji otkrije organizovanu kriminalnu grupu pre nego što je u njenom

---

⁸³ Član 215. KZ.

⁸⁴ Član 246. KZ.

⁸⁵ Član 319. KZ.

⁸⁶ Član 350. KZ.

⁸⁷ Član 375. KZ.

sastavu ili za nju učinio krivično delo. Krivično delo trgovine ljudima,⁸⁸ čini onaj ko silom ili pretnjom, dovođenjem u zabludu ili održavanjem u zabludi, zloupotrebom ovlašćenja, poverenja, odnosa zavisnosti, teških prilika drugog, zadržavanjem ličnih isprava ili davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, vrbuje, prevozi, prebacuje, predaje, prodaje, kupuje, posreduje u prodaji, sakriva ili drži drugo lice, a u cilju eksploatacije njegovog rada, prinudnog rada, vršenja krivičnih dela, prostitucije ili druge vrste seksualne eksploatacije, prosjačenja, upotrebe u pornografske svrhe, uspostavljanja ropskog ili njemu sličnog odnosa, radi oduzimanja organa ili dela tela ili radi korišćenja u oružanim sukobima. Zaprećena kazna je od tri do dvanaest godina zatvora. Ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje deset godina.

Ko oduzme lice koje nije navršilo šesnaest godina radi njegovog usvojenja protivno važećim propisima ili ko usvoji takvo lice ili posreduje u takvom usvojenju ili ko u tom cilju kupi, proda ili preda drugo lice koje nije navršilo šesnaest godina ili ga prevozi, obezbeđuje mu smeštaj ili ga prikriva, učinio je krivično delo trgovine maloletnim licima radi usvojenja.⁸⁹ Učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do pet godina. Ako je delo izvršeno od strane organizovane kriminalne grupe, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje pet godina. Krivično delo finansiranja terorizma⁹⁰ vrši onaj ko neposredno ili posredno daje ili prikuplja sredstva sa ciljem da se ona koriste ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili delimično, u svrhu izvršenja krivičnih terorizma, vrbovanja i obučavanja za vršenje terorističkih dela, javnog podsticanja na izvršenje terorističkih dela, upotrebe smrtonosne naprave, uništenja i oštećenja nuklearnog objekta i ugrožavanja lica pod međunarodnom zaštitom ili za finansiranje lica, grupe ili organizovane kriminalne grupe koji imaju za cilj vršenje tih dela. Za ovo delo zaprećena je kazna zatvora od jedne do deset godina

5.2. Koruptivna krivična dela

Kada je reč o koruptivnim krivičnim delima, njih možemo shvatiti užem i širem smislu. U užem smislu to su sva krivična dela kod kojih se sankcionišu radnje koje se mogu okarakterisati kao isključivo koruptivne. To su, u prvom redu, krivična dela: primanja mita, davanja mita, davanje i primanje mita u vezi sa glasanjem, primanje mita u obavljanju privredne delatnosti i trgovina uticajem. U širem smislu u koruptivna krivična dela mogu se ubrojati i ona kod kojih se radnja izvršenja pojavljuje kao posledica korupcije, ali se sama korupcija ne može dokazati.

Krivično delo primanja mita⁹¹ ima više oblika. Prvi oblik vrši službeno lice koje neposredno ili posredno zahteva ili primi poklon ili drugu korist ili koje primi obećanje poklona ili druge koristi za sebe ili drugog da u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smelo izvršiti ili da ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti. Za ovaj oblik zaprećena je kazna zatvora od dve do dvanaest godina. Drugi oblik ovog krivičnog dela vrši službeno lice koje neposredno ili posredno zahteva ili primi poklon ili drugu korist ili koje primi obećanje poklona ili druge koristi za sebe ili drugog da u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti ili da ne izvrši službenu

---

⁸⁸ Član 388. KZ.

⁸⁹ Član 389. KZ.

⁹⁰ Član 393. KZ.

⁹¹ Član 367. KZ.

radnju koju ne bi smelo izvršiti. Za ovaj oblik zaprećena je kazna zatvora od od dve do osam godina. Službeno lice koje izvrši neko od navedenih dela u vezi sa otkrivanjem krivičnog dela, pokretanjem ili vođenjem krivičnog postupka, izricanjem ili izvršenjem krivične sankcije, kazniće se zatvorom od tri do petnaest godina. Privilegovan oblik krivičnog dela sastoji se u tome što službeno lice koje posle izvršenja, odnosno neizvršenja službene radnje, a u vezi s njom, zahteva ili primi poklon ili drugu korist, kazniće se zatvorom od tri meseca do tri godine. Strano službeno lice koje učini delo kazniće se kaznom propisanom za to delo. Odgovorno lice u preduzeću, ustanovi ili drugom subjektu koje učini delo, kazniće se kaznom propisanom za to delo. Primljeni poklon i imovinska korist oduzeće se.

Kao i primane mita, krivično delo davanja mita⁹² ima više svojih oblika. Prvi oblik vrši onaj ko službenom ili drugom licu učini, ponudi ili obeća poklon ili drugu korist da službeno lice u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smelo izvršiti ili da ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog lica. Učinitelj ovog oblika može se kazniti zatvorom od šest meseci do pet godina. Drugi oblik krivičnog dela čini onaj ko službenom ili drugom licu učini, ponudi ili obeća poklon ili drugu korist da službeno lice u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti ili da ne izvrši službenu radnju koju ne bi smelo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog lica. Za ovaj oblik propisana je kazna zatvora do tri godine. Odredbe ovog člana primenjuju se i kada je mito dato, ponuđeno ili obećano stranom službenom licu. Učinitelj dela koji je prijavio delo pre nego što je saznao da je ono otkriveno može se osloboditi od kazne. Odredbe ovog člana primenjuju se i kad je mito dato, ponuđeno ili obećano odgovornom licu u preduzeću, ustanovi ili drugom subjektu.

Krivično delo davanja i primanja mita u vezi sa glasanjem,⁹³ vrši ko drugome nudi, daje, obeća nagradu, poklon ili kakvu drugu korist da na izborima ili referendumu glasa ili ne glasa ili da glasa u korist ili protiv određenog lica odnosno predloga. Učinitelj se može kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine. Ako učini član biračkog odbora ili drugo lice u vršenju dužnosti u vezi sa glasanjem, kazniće se zatvorom od tri meseca do pet godina. Novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine, kazniće se i ko zahteva ili primi poklon ili kakvu drugu korist da na izborima ili referendumu glasa ili ne glasa ili da glasa u korist ili protiv određenog lica odnosno predloga. Poklon ili druga korist moraju se oduzeti.

Trgovinu uticajem⁹⁴ vrši onaj ko zahteva ili primi nagradu ili kakvu drugu korist za sebe ili drugog, neposredno ili preko trećeg lica, da korišćenjem svog službenog ili društvenog položaja ili stvarnog ili pretpostavljenog uticaja, posreduje da se izvrši ili ne izvrši neka službena radnja. Za ovaj oblik zaprećena je kazna zatvora od šest meseci do pet godina. Drugi oblik ovog krivičnog dela vrši onaj ko drugom neposredno ili preko trećeg lica obeća, ponudi ili da nagradu ili kakvu drugu korist da korišćenjem svog službenog ili društvenog položaja ili stvarnog ili pretpostavljenog uticaja posreduje da se izvrši ili ne izvrši neka službena radnja. Za ovaj oblik zaprećena je kazna zatvora do tri godine. Ko koristeći svoj službeni ili društveni položaj ili stvarni ili pretpostavljeni uticaj posreduje da se izvrši službena radnja koja se ne bi smela izvršiti ili da se ne izvrši službena radnja koja bi se morala izvršiti, vrši sledeći oblik trgovine uticajem, za koji je zaprećena kazna zatvora od jedne do osam godina, a ako je za posredovanje zahtevana ili primljena nagrada ili kakva druga korist, učinitelj će se kazniti zatvorom od dve do deset godina. Poseban oblik ovog

---

⁹² Član 368. KZ.

⁹³ Član 156. KZ.

⁹⁴ Član 366. KZ.

krivičnog dela vrši onaj ko drugom neposredno ili preko trećeg lica obeća, ponudi ili da nagradu ili kakvu drugu korist da koristeći svoj službeni ili društveni položaj ili stvarni ili pretpostavljen uticaj posreduje da se izvrši službena radnja koja se ne bi smela izvršiti ili da se ne izvrši službena radnja koja bi se morala izvršiti. Učinilac ovog oblika kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina. Strano službeno lice koje učini delo, kazniće se kaznom propisanom za to delo. Nagrada i imovinska korist se moraju oduzeti.

Primanje mita u obavljanju privredne delatnosti,⁹⁵ vrši onaj ko pri obavljanju privredne delatnosti za sebe ili drugog, neposredno ili posredno, zahteva ili primi poklon ili drugu korist ili ko primi obećanje poklona ili druge koristi da zaključi ugovor ili postigne poslovni dogovor ili pruži uslugu ili da se uzdrži od takvog delovanja ili kršenjem drugih dužnosti u obavljanju privredne delatnosti na štetu ili u korist subjekta privrednog poslovanja ili drugog pravnog lica za koje ili u kojem radi ili drugog lica. Učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina. Učinilac dela koji, posle zaključenja ugovora ili postizanja poslovnog dogovora ili posle pružene usluge ili uzdržavanja od takvog delovanja, za sebe ili drugog zahteva ili primi poklon ili drugu korist ili prihvati obećanje poklona ili druge koristi, kazniće se zatvorom do tri godine. Primljeni poklon i imovinska korist će se oduzeti.

Davanje mita u obavljanju privredne delatnosti,⁹⁶ vrši onaj ko učini, ponudi ili obeća poklon ili drugu korist licu da ono pri obavljanju privredne delatnosti, zaključi ugovor ili postigne poslovni dogovor ili pruži uslugu ili se uzdrži od takvog delovanja ili krši druge dužnosti u obavljanju privredne delatnosti na štetu ili u korist subjekta privrednog poslovanja za koje ili u kojem radi ili na štetu ili u korist drugog pravnog ili fizičkog lica ili ko posreduje pri ovakvom davanju poklona ili druge koristi. Učinilac se može kazniti zatvorom od tri meseca do tri godine. Učinilac dela iz koji je dao poklon ili drugu korist na zahtev lica da ono pri obavljanju privredne delatnosti zaključi ugovor, postigne poslovni dogovor, pruži uslugu ili krši dužnost, a delo je prijavio pre nego što je saznao da je ono otkriveno, može se osloboditi od kazne. Dati poklon i imovinska korist se oduzimaju.

U širem smislu u koruptivna krivična dela spadaju i veći broj krivičnih dela protiv službene dužnosti i krivičnih dela protiv privrede. Krivična dela protiv službene dužnosti su: zloupotreba službenog položaja, nesavestan rad u službi, protivzakonita naplata i isplata, kršenje zakona od strane sudije, javnog tužioca i njegovog zamenika, nenamensko korišćenje budžetskih sredstava, prevara u službi, pronevera i posluga. Krivična dela protiv privrede, koja spadaju u ovu grupu su: prevara u obavljanju privredne delatnosti, prevara u osiguranju, pronevera u obavljanju privredne delatnosti, zloupotreba poverenja u obavljanju privredne delatnosti, zloupotreba položaja odgovornog lica, zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom, zloupotreba u postupku privatizacije, zaključenje restriktivnog sporazuma, prouzrokovanje stečaja, prouzrokovanje lažnog stečaja, oštećenje poverilaca, nedozvoljena trgovina, krijumčarenje i pranje novca.

---

⁹⁵ Član 230. KZ. Ova odredba se primenjuje od 1. marta 2018. godine.

⁹⁶ Član 231. KZ. Ova odredba se primenjuje od 1. marta 2018. godine.

6. ODNOS TUŽILAŠTVA SA POLICIJOM I DRUGIM DRŽAVNIM ORGANIMA

6.1. Odnos sa policijom

Policija i drugi državni organi nadležni za otkrivanje krivičnih dela dužni su da postupe po svakom zahtevu nadležnog javnog tužioca. Ako policija ne postupi po zahtevu javnog tužioca, on može odmah obavestiti starešinu koji rukovodi organom, a po potrebi može obavestiti nadležnog ministra, Vladu ili nadležno radno telo Narodne skupštine. Ako u roku od 24 časa od kada je primljeno obaveštenje, policija ne postupi po zahtevu javnog tužioca, javni tužilac može zatražiti pokretanje disciplinskog postupka protiv lica za koje smatra da je odgovorno za nepostupanje po njegovom zahtevu.

Policijske poslove u vezi sa krivičnim delima iz nadležnosti TOK obavlja Ministarstvo unutrašnjih poslova - organizaciona jedinica nadležna za suzbijanje organizovanog kriminala. Organizaciona jedinica nadležna za suzbijanje organizovanog kriminala postupa po zahtevima Tužioca. Ministar nadležan za unutrašnje poslove, uz pribavljeno mišljenje Tužioca, postavlja i razrešava starešinu organizacione jedinice nadležne za suzbijanje organizovanog kriminala i donosi akt kojim bliže uređuje organizaciju i rad organizacione jedinice nadležne za suzbijanje organizovanog kriminala.

Policijske poslove u vezi sa krivičnim delima iz nadležnosti POSK obavlja Ministarstvo unutrašnjih poslova - organizaciona jedinica nadležna za suzbijanje korupcije. Ova organizaciona jedinica postupa po zahtevu nadležnog višeg javnog tužioca. U okviru organizacione jedinice nadležne za suzbijanje korupcije određuje se po jedan policijski službenik kao koordinator svih nadležnih jedinica policije, radi postupanja po zahtevima nadležnog javnog tužioca. Rokovi, način postupanja i način službene komunikacije posebnih odeljenja viših javnih tužilaštava i organizacione jedinice nadležne za suzbijanje korupcije uređuju se aktom koji zajedno donose ministar nadležan za poslove pravosuđa i ministar nadležan za unutrašnje poslove. Ministar nadležan za unutrašnje poslove donosi akt kojim bliže uređuje rad i organizaciju organizacione jedinice nadležne za suzbijanje korupcije.

Prema odredbama Zakonika o krivičnom postupku, javni tužilac rukovodi predistražnim postupkom. Radi vršenja svojih ovlašćenja može naložiti policiji da preduzima određene radnje radi otkrivanja krivičnih dela i pronalaženja osumnjičenih. Policija je dužna da izvrši nalog javnog tužioca, kao i da ga o preduzetim radnjama redovno obaveštava. U toku predistražnog postupka javni tužilac je ovlašćen da od policije preuzme vršenje radnje koju je policija na osnovu zakona samostalno preduzela. U toku istrage javni tužilac može poveriti policiji izvršenje pojedinih dokaznih radnji u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku.

6.2. Odnos sa drugim institucijama

Svi državni organi i organizacije dužni su da na zahtev Tužioca za organizovani kriminal bez odlaganja omogućće upotrebu svakog tehničkog sredstva kojim raspolažu. Svi državni organi su, takođe, dužni da obezbede blagovremeno odazivanje svakog svog pripadnika, odnosno zaposlenog, uključujući i starešine organa ili organizacije, radi davanja obaveštenja i saslušanja, odnosno ispitivanja u svojstvu osumnjičenog ili svedoka, kao i da

bez odlaganja predaju Tužiocu za organizovani kriminal svako pismeno ili drugi dokaz koji poseduju, ili na drugi način saopšte informacije koje mogu da pomognu u rasvetljavanju krivičnih dela.

Prema odredbama ZONDOSOK/2016 ustanovljavaju se i službenici za vezu. Tako je predviđenod da Poreska uprava - Poreska policija, Uprava carina, Narodna banka Srbije, Uprava za sprečavanje pranja novca, Agencija za privredne registre, Centralni registar depo i kliring hartija od vrednosti, Državna revizorska institucija, Republički geodetski zavod, Agencija za borbu protiv korupcije, Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, Republički fond za zdravstveno osiguranje, Republička direkcija za imovinu Republike Srbije i Uprava za javne nabavke moraju da odrede najmanje jednog službenika za vezu, radi ostvarivanja saradnje i efikasnijeg dostavljanja podataka tih organa i organizacija Tužilaštvu za organizovani kriminal i posebnih odeljenja viših javnih tužilaštva za suzbijanje korupcije u cilju krivičnog gonjenja.

Na zahtev nadležnog javnog tužioca, službenici za vezu mogu biti određeni i u drugim organima i organizacijama. U slučaju potrebe, službenici za vezu koji imaju status državnog službenika mogu biti privremeno premešteni u Tužilaštvo za organizovani kriminal i posebno odeljenje višeg javnog tužilaštva za suzbijanje korupcije. Privremeni premeštaj traje najduže tri godine. Rešenje o privremenom premeštaju donosi organ iz koga se zaposleni upućuje, uz pismenu saglasnost zaposlenog i nadležnog javnog tužioca.

ZAKLJUČAK

U Republici Srbiji trenutno su na pravnoj snazi dva zakona koji regulišu materiju organizovanog kriminala, korupcije i drugih teških krivičnih dela, to su Zakonu o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela i Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, s tim da je primena Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije odložena za 1. marta 2018. godine, kada će prestati da važi Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela.

U postupcima za gonjenje krivičnih dela organizovanog kriminala isključivo je nadležno Tužilaštvo za organizovani kriminal, koja ustanovljava ZONDOSOK/2002, odnosno ZONDOSOK/2016. Ovo tužilaštvo je, kao što je već rečeno, nadležno za gonjene krivičnih dela organizovanog kriminala na celoj teritoriji Republike Srbije.

Nadležnost za gonjenje krivičnih dela korupcije je nešto složenija, prema odredbama ZONDOSOK/2002, ta nadležnost je podeljena između Tužilaštva za organizovani kriminal i redovnog tužilaštva. Tužilaštvo za organizovani ima taksativno određenu nadležnost, dok je u svim ostalim slučajevima nadležno redovno tužilaštvo. Prema odredbama ZONDOSOK/2016, ova nadelžnost je uglavnom podeljena između Tužilaštva za organizovani kriminal i posebnih odeljenja viših javnih tužilaštava za suzbijanje korupcije.

Postoje dve vrste procesnih instituta kojima tužilaštvo može da dokazuje krivična dela korupcije i organizovanog kriminala, to su dokazne radnje i posebne dokazne radnje. Sa aspekta krivičnog-materijalnog prava, propisuje se niz krivičnih dela kojima se sankcionišu korupcija i organizovani kriminala. Reč je o dve grupe krivičnih dela. Prva grupa je ona koja reguliše krivična dela iz oblasti organizovanog kriminala, a drugu grupu čine krivična dela u oblasti korupcije.